

Odgovornost članov ZK

Odgovornost je pojem, čigar vsebino in pomen sicer dobro poznamo in jo v vsakodnevem delu in življenju tudi prepogosto poudarjamo. Toda — ali tudi v praksi, vselej in povsod storimo vse, da bi svoj delež skupnih nalog opravili vestno, dosledno — s polno odgovornostjo, vselej in povsod? Iskrena analiza bi najbrž pokazala, da človek vselej ne ravna povsem, ali pa vsaj ne dovolj odgovorno, čeprav bi to moral. Prav odgovornost, s katero bi se moral vsakdo, še posebej pa člani Zveze komunistov, lotevati vsakodnevnih nalog, prav odgovornost bi vsekakor rojevala boljše sadove, vodila hitreje in zanesljiveje k našim skupnim ciljem, za katere si prizadevamo.

Vsi, prav posebno pa še komunisti, povsod in na vseh ravneh, bi se morali z vso odgovornostjo boriti za dosledno izvajanje sprejetih skupnih stališč, dogovorov, ali skupnih nalog. To še tembolj danes, ko intenzivno in ne brez vidnih uspehov opredeljujemo odnose delovnih ljudi v združenem delu, ko s samoupravnim dogovarjanjem in sporazumevanjem skušamo na vseh področjih reševati tudi najbolj zapletena vprašanja naših skupnih interesov.

Ni namreč dovolj, da spoznamo skupne naloge, da sprejmemo skupna stališča in se dogovorimo, kako jih bomo skupno reševali, če pa potem, ko preidemo k uresničevanju, pozabimo, da smo se zavestno odločili, da bomo v procesu reševanja teh naših skupnih, dogovorjenih nalog sodelovali aktivno, dosledno in s polno odgovornostjo.

Zal vse prepogosto, prehitro in morda tudi premalo pretehtano pokažemo svojo soglasnost k skupnim stališčem, a ko je treba dogovorjeno uresničiti, ostanemo nerazpoloženi, morda celo nezainteresirani, vsekakor pa zlahka pozabimo na svojo odgovornost, s katero smo se obvezali sodelovati pri uresničevanju skupno dogovorjenih stališč in nalog.

Danes, ko svobodni in v neprimerljivo boljnjih pogojih in okoliščinah rešujemo vsakodnevne naloge in probleme, bi se morali zavedati odgovornosti, kot smo se je zavedali in z njo izpolnjevali vse, kar je terjal osvobodilni boj, kar je nalagala naša revolucija, da smo lahko dosegli svobodo in svojo osnovno pravico — graditi si svojo lepšo prihodnost. Če tedaj pri izpolnjevanju nalog, tudi najbolj zahtevnih, najtežjih in najnevarnejših, nikoli in nikjer ni smela izostati odgovornost, s katero je bilo treba sprejeto nalogo izpolniti, potem je tudi danes v zavesti vsakega komuniste ne bi smelo manjkati.

Samoupravno dogovarjanje in sporazumevanje, sprejeta skupna stališča in naloge, bi morale tudi danes biti uresničljive in uresničevane z vso odgovornostjo, brez odlašanja in slepomišljenja, pri čemer pa bi predvsem komunisti nikdar ne smeli pozabiti, da je zanje prav odgovornost tisto, česar pri izpolnjevanju dolžnosti, vselej in povsod, na katerikoli ravni ne bi smeli zanemariti. —C—

Iskra zelo zanimiva za ameriški trg

RAZGOVOR Z IVOM BOGOEVIM — DIREKTORJEM FIRME ISKRA-AMERICA

Na zadnjem zasedanju DS IC v petek, 23. 5. 1975 so o poslovanju in perspektivah ter planih Iskrinih firm v inozemstvu poročali posamezni direktorji teh firm. Kratko in jasno poročilo Iva Bogoeva je vzbudilo našo posebno pozornost. Ker o ameriškem trgu tudi ne vemo dosti, smo direktorja Bogoeva naprosili za kratek razgovor. Odgovori na zastavljena vprašanja ne zadevajo samo direktorjev in šefov, temveč vsakega iskrškega delavca na kateremkoli položaju ali delovnem mestu.

Še kratka „zgodovina“ naše ameriške firme: Iskrino predstavništvo v ZDA je bilo ustanovljeno l. 1967. I. Bogoev je njen tretji direktor (pred njim sta bila še Jože Hujs in Anton Pečnikar, dočim je Gojimir Blenkuš, ki je bil tudi nekaj let kot predstavnik Iskre v ZDA, deloval v okviru jugoslovanskega poslovnega združenja.)

Kakšne naloge si je zadala firma ISKRA — AMERICA?

V skopih besedah povedano: vzdrževanje obstoječih in pridobivanje vedno novih in novih poslov ter v vsakem pogledu afirmacija Iskre na ameriškem trgu. Iskra vsako leto izvozi v ZDA izdelkov v približni vrednosti 700.000 do 1.200.000 dolarjev, od tega največ elektromotorjev in motornih siren iz tovarne Elektromotorji, Železniki.

Naša firma pa si je zadala novo dolgoročno nalogo, katere cilj je v tem, da Iskro potegnemo iz anonimnosti in jo napravimo znano ameriškemu trgu in ameriškemu kupcu. Osnove za to akcijo „afirmirati ime ISKRA“ so podane: postali smo veliki, izredno občutljivemu in zahtevnemu ameriškemu trgu lahko nudimo izdelke na ravni svetovne kvalitete, pa tudi druge možnosti smo uspešno izkoristili, saj imamo v Ameriki mrežo uspešnih posrednikov. Poznamo torej trg, poznamo potencialne kupce, sedaj se mora samo še Iskra zahtevam ameriškega trga ustrezno organizirati in temu primerno skrajno disciplinirano poslovno ponasati.

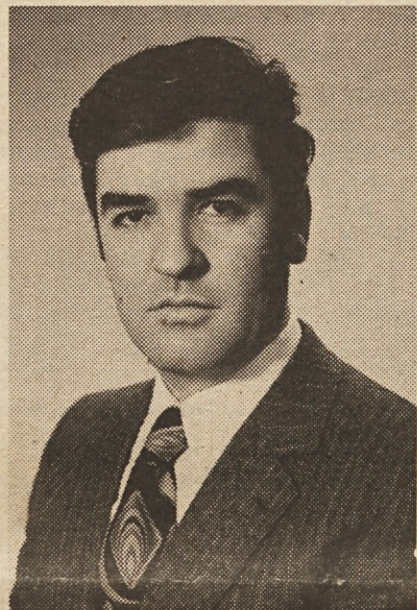
Iskra je šele kot celota s svojim velikim potencialom in kvaliteto lahko postala zanimiva za ameriški trg, ki zahteva v vsakem oziru in na prvem mestu KVALITETO, nato KVANTITETO, ter SOLIDNOST V DOBAVAH in SOLIDNOST V CENAH. Amerika je naše do sedaj dobavljene izdelke dobro sprejela.

Kupci so spoznali, da znamo proizvajati izdelke v taki kvaliteti, kot jo zahtevajo, in v takih količinah, ki so jim potrebne.

Ali imajo vse Iskrine „branže“ enake šanse na ameriškem trgu?

Delno je odgovor na zastavljeno vprašanje že v mojem navajanju pogovora ameriškega trga, ki zahteva KVALITETO, KVANTITETO in SOLIDNOST.

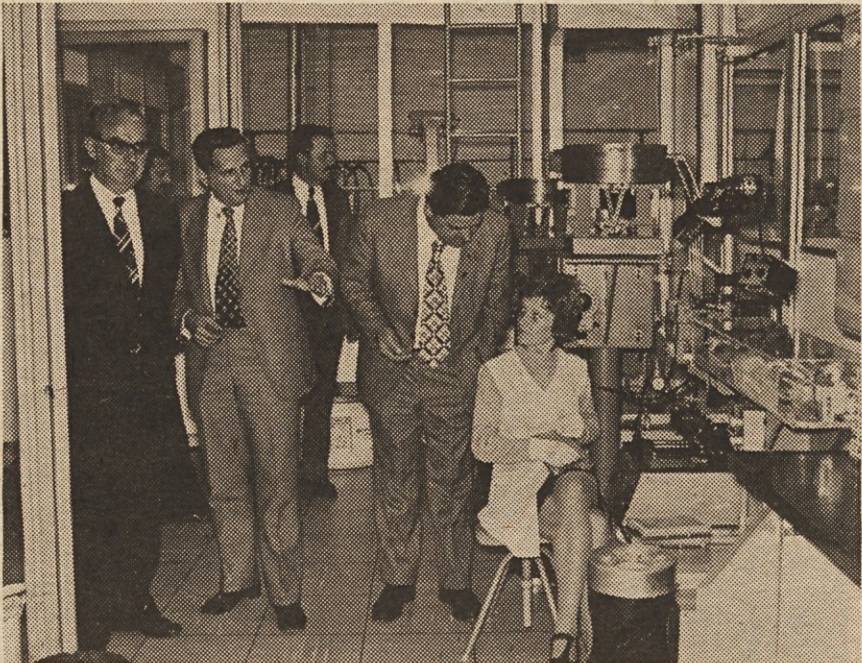
(Nadaljevanje na 2. strani)

Ivo Bogoev — direktor Iskra-America.

Direktor SKIL obiskal TOZD ERO

22. maja je obiskal TOZD Električno ročno orodje v sklopu kranjske Elektromehanike direktor nizozemske tovarne „Skil“ H. N. SMIT. Prisostvoval je otvoritvi novega montažnega traku iz „Hobby“ programa svoje tovarne. Po tem programu bodo v ERO proizvajali licenčni „Hobby“ vrtni stroj v več izvedbah. Na naše vprašanje, kakšno je poslovno sodelovanje med „Skilom“ in „Iskro“, je dal g. Smit za naše glasilo naslednje izjavo: „Z obeh strani smo podcenjevali čas, potreben za vzpostavitev in pričetek takšnega sodelovanja. Podcenjevali pa smo tudi možnosti, ki jih

26. 5. je tovarno ATC na Laborah obiskala delegacija zveznih in republiških organov za notranje zadeve pod vodstvom zveznega sekretarja za notranje zadeve FRANJA HRLJEVIČA. Spremljali so ga: namestnik zveznega sekretarja za notranje zadeve Martin Košir, republiški sekretar za notranje zadeve Marjan Orožen s sodelavci, predstavniki UJV Kranj ter družbenopolitičnih organizacij Gorenjske. Ogledu proizvodnje so sledili razgovori o medsebojnem sodelovanju. Foto: I. O.

Člani mešanega odbora za gospodarsko sodelovanje Mehike in Jugoslavije — vodil jo je minister za gospodarstvo Mehike — F. J. Alejo (četrti z desne) na ogledu v Iskri.

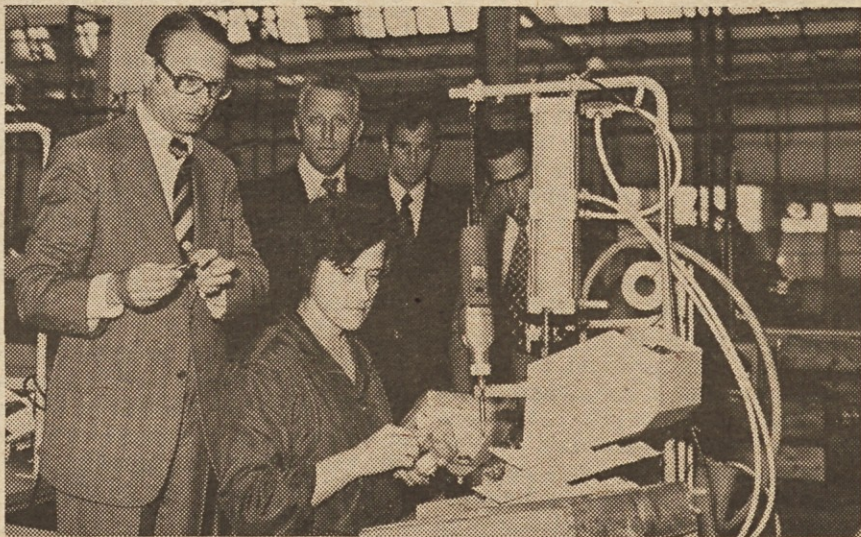
Mehiški gospodarstveniki v Iskri

22. maja so obiskali Iskrine tovarne v Kranju člani mešanega odbora za gospodarsko sodelovanje Mehike in Jugoslavije. Mehiško delegacijo je vodil minister državnega gospodarstva FRANCISCO JAVIER ALEJO, s strani Iskre pa so razgovorom prisostvovali: generalni direktor Jože Hujs, direktor področja marketinga v ISKRA — COMMERCE Anton Stipanič, direktor področja za stike z javnostjo Boštjan Barborič, glavni direktor Elektromehanike Aleksander Mihev, direktor TOZD Števec Viktor Kosec, direktor TOZD TEA Jože Teran, direktor ATC Marjan Kristan, direktor razvojnega področja Ivan Fink ter pomočnika glavnega direktorja Alfonz Medved in Ludvik Kuhar.

Ta obisk sodi v sklop dogovora o gospodarskem sodelovanju med Mehiko in Jugoslavijo. V tem okviru je s podpisom protokola o gospodarskem sodelovanju predvideno povečanje trgovinske izmenjave ter pospeševanje ostalih oblik gospodarskega sodelovanja med državama v

obliki srednjeročnih ter dolgoročnih aranžmajev. Možnosti za sodelovanje so velike, saj je ekonomska razvitost obeh držav nad povprečjem, ki velja za dežele v razvoju. Prišlo pa je tudi že do konkretnih rezultatov na področju skupnih vlaganj v industrijsko proizvodnjo in izmenjavo tehnologije.

Po ogledu proizvodnje števec, električnega ročnega orodja, telefonije in elektronskih avtomatskih telefonskih central so sledili razgovori mehških gospodarstvenikov s predstavniki Iskre. Jože Hujs jim je najprej predstavil razvoj in proizvodni program ZP Iskra, strukturo izvoza ter smernice razvojne politike. Mehški minister je pohvalil razvitost in raznolikost Iskrine proizvodnje, njen visok organizacijski in tehnični nivo ter poudaril, da se Mehika zanima za povezovanje in združevanje mehške elektroindustrije z našo, še posebej na področju proizvodnje električnih števec, prenosnih naprav, telefonskih aparatov in central. Jože Hujs je nato izjavil, da si tudi ZP Iskra želi sodelovanja z mehškimi podjetji v obliki kooperacij ter sprejel vabilo za skorajšnji obisk v tej prijateljski državi. B.

Direktor SKIL si ogleduje trak licenčnega hobby vrtnega stroja.

imata ob tem obe strani. Menim, da bomo oboji imeli v bodoče od tega sodelovanja več kot trenutno pričakujemo.“ O proizvodnji pa je menil naslednje: „Organizirana je na odličnem način in moj prvi vtis o kvaliteti ter produktivnosti je zelo ugoden. So-

delovanje med kolektivoma „Iskre“ in „Skila“ pa je sigurno pouk, kako mora biti tako sodelovanje vzpostavljeno. Iz pogovorov z gl. dir. Mihevom in njegovimi sodelavci je razvidna velika želja obeh strani, da se to sodelovanje tudi nadaljuje.“ V. B. R.

Strokovne pripombe na osnutke samoupravnih sporazumov

Ljubljana, 21. 5. 1975 (I. S.) Področni kolegij finančnih direktorjev branžnih delovnih organizacij je danes zasedal pod vodstvom direktorja tega področja ZP Edija Delopsta ter obravnaval tekoče finančne probleme ter predloge samoupravnih sporazumov o razdelitvi premoženja IC in o ustanovitvi delovne organizacije za vzdrževanje Iskrinih poslovnih stavb v Ljubljani „Iskra — Poslovne stavbe“.

Kolegij je ugotovil, da nam je inflacija, poleg drugih težav pri plasmaju našega blaga, prinesla pomanjkanje finančnih sredstev za tekoče poslovanje kot tudi pomanjkanje trajnih obratnih sredstev. Zato je bil sklep kolegija, da se pripravi ustrezna dokumentacija, na osnovi katere bo Iskra zaprosila za obratne kredite pri Ljubljanski banki. Tudi ta kolegij, kot že mnogi pred njim, je ugotovil

potrebo po enotnem reševanju zapletene gospodarske problematike, ki zahteva med drugim tudi enotno zajemanje podatkov (Iskrin informacijski sistem!); izredne važnosti je kadrovska problematika, ki pa jo za sedaj mora reševati vsaka TOZD in delovna organizacija sama.

Samoupravne sporazume, ki so bili kot predlogi podani in strokovno recenzijo finančnim direktorjem, bodo strokovnjaki v DO in TOZD pregledali in dali nanje svoje konstruktivne pripombe, ker je že skrajni čas, da se rešijo zadeve okoli premoženja IC in uredijo „lastniške pristojnosti“ TOZD nad PPC (Poslovnim centrom Iskre). Predlog samoupravnega sporazuma o Interni banki predvideva njeno ustanovitev s 1. 1. 1976., zato bo treba ta vmesni čas resnično ustvarjalno izkoristiti.

ISKRA ZANIMIVA ZA AMERIŠKI TRG (nadaljevanje s 1. strani)

NOST! Kolektiv, ki je to dosegel pri svoji proizvodnji, pri svojih proizvodih in pri svojem poslovanju ima vse šanse uveljaviti se v Ameriki, kar pomeni potem tudi NA VSEH trgih sveta. Kot je Iskra, je tudi naša firma v Ameriki zelo ambiciozna; zadali smo si nalogo načrtnega obdelovanja trga in načrtnega študija naših možnosti. Iskrene izdelke smo razdelili na 3 skupine, in sicer na izdelke, ki so:

1. na ameriškem trgu že afirmirani (n. pr. elektromotorji in elektromotorne sirene); na

2. elektronske in elektromehanske komponente, ki so že danes kakovostno sprejemljive za ameriški trg, nismo pa do sedaj mogli količinsko zadostiti ameriških kupcev. Na tem področju danes intenzivno delamo, iščemo dodatne prodajne poti, pojačali pa smo tudi propagando, odvisno seveda našim finančnim možnostim; v naslednji skupini

3. pa so vsi tisti naši izdelki, ki bi se lahko prilagodili zahtevam tega občutljivega trga in to: tehnično, komercialno in finančno. To pa so številni proizvodi „široke potrošnje“ ter telekomunikacijske naprave. Pri tem pa nastopa neka dodatna „težava“, ki je v montaži in servisiranju teh naprav.

V čem je Iskra zanimiva za ameriški trg?

Za ta trg ni važno iz katere države prihaja določeno blago, ta trg postavlja samo dva pogoja:

— da je izdelek kvaliteten in konkurenčen

— da je dobavitelj soliden in zanesljiv!

V teh svojih zahtevah pa je ta trg neusmiljen, nepopustljiv in za mnoge lahko tudi usoden! Na tem trgu dobiti IME, pomeni pridobiti ogromen poslovni ugled, izgubiti ime pa pomeni izgubiti VSE šanse, prodreti oz. obstati na tem trgu.

In obratno vprašanje: v čem je ameriški trg zanimiv za Iskro?

Vsa vprašanja in vsi odgovori so med seboj tesno povezani, in odgovor na eno vprašanje je često odgovor tudi na drugo, pa vendar je na to vprašanje potrebno še nekaj povedati. ZDA so največja industrijska država na svetu, ameriški trg je največji trg elektronskih in elektromehanskih izdelkov na svetu, na tem trgu je prva prisotna najsoodobnejša tehnologija in najsoodobnejši dosežki v tehniki in tehnologiji, na tem trgu se „srečava“ vsa svetovna konkurenca, ki kaj velja! Tu se praktično dogaja VSE, šele kasneje na Japonskem in nazadnje v Evropi! In zaradi tega MORAMO biti na mestu dogajanja, če nočemo zaostajati, moramo biti na mestu DOGAJANJA tudi zaradi tega, ker z našo današnjo stopnjo tehnike in tehnologije pri nekaterih proizvodih tja tudi že spadamo!

In tu nekje vmes je tudi vloga ISKRA — AMERICA?

Da! Naša naloga „plasirati Iskrene izdelke na ameriški trg“ je po mojem prav tako važna kot tudi posredovati prenos vrhunskih tehnologij s tega trga v Iskro. Ameriški trg pa je tudi vir sodobnih proizvodov, ki jih naše tovarne Iskrene vedno več uporabljajo in to od surovin do polizdelkov, elektronskih elementov in kompjuterjev. Zato ima naša firma ISKRA — AMERICA nalogo stalno zasledovati gibanja na trgu nabave in ponudbe zaradi odkrivanja novih dobaviteljev in novih materialov in novih virov za ta gradiva.

Kateri so danes tisti izdelki, ki so se že plasirali v Ameriki?

Če jih po vrstnem redu našejem prednjačijo elektromotorji, ki predstavljajo kar 40 % našega izvoza v

ZDA, temu sledijo elektronski elementi (IEZE), ki so trenutno v določeni krizi, dalje sledijo elektromehanski elementi, pomožni releji (TELA), števeci pogovorov (Elektromehanika), elektronske sirene in zvočniki. Posli s Faksimile (Elektromehanika) pa nimajo trajnega karakterja in precej nihajo, vendar jih ni nikakor za zanemariti! Niti poslov, niti proizvodnje!

Kakšni so načrti te naše ameriške firme za prihodnje?

Danes in v prihodnje je samo ena naša orientacija: pripravljati vedno nove in nove pogoje za dolgoročne poslovne aranžmaje za izvoz naših izdelkov v ZDA ter sklepanje in posredovane poslov vsem našim tovarnam, kot tudi prenos novih dosežkov in nove tehnologije v Iskro, in ne nazadnje posredovanje tehničnih informacij, ki so vezane na celotno našo dejavnost! Težke a izvedljive naloge, ki zahtevajo angažiranje vseh delavcev Iskrene in vseh strokovnih kadrov, pa naj bodo to tehniki, komercialisti ali pa finančniki.

Za zaključek pa prosim, da nam nekaj poveste kot Iskraš (v Ameriki) Iskrašem (v domovini):

„Mislim, da ni preveč, če še enkrat ponovim, da je ameriški trg trg, kjer je prisotna vsa konkurenca sveta. Na tem trgu se uveljaviti, pomeni pridobiti si najboljšo legitimacijo za izdelek in za firmo. To pa je tudi trg, ki ne dopušča nobenega nihanja v kvaliteti: KVALITETA JE PRIMARNEGA ZNAČAJA, nihanja v kvaliteti pa so NEDOPUSTNA; izrednega pomena, lahko rečem življenjskega pomena je solidnost v dobavah, kar združuje poleg kvalitete še točnost v dobavah, roki, cene... Nesoliden dobavitelj hitro izgubi IME, s tem pa tudi vse možnosti za plasman svojega blaga, pa če je še tako kvalitetno! Nad tem morajo z naše strani stalno bedeti še posebej prav naši organizatorji proizvodnje in komercialisti!

Ta trg pa ima tudi še neke druge specifičnosti, ki jih je treba stalno negovati in vedno in v celoti spoštovati (!): velikemu ameriškemu kupcu je nemogoče in nedopustno podtakniti kakršnekoli tudi najmanjše spremembe ali odstopanja od dogovorjenih meril in pogojev!

Naša firma ima tudi naloge kar zadeva nabave materiala za potrebe Iskrene.

Uvoz preko naše firme ima, kot gledamo mi, dva cilja:

1. odkrivanje vedno novih dobaviteljev (vezanje na samo enega dobavitelja je lahko kdaj tudi usodno),

2. za Iskro ustrezen ekonomski učinek, saj je nabava materiala direktno pri proizvajalcu vsekakor ekonomsko primernejša od nabave preko posrednikov.

In naš program za l. 1976? Izvoz Iskrenega blaga v Ameriko v višini 2 milijona dolarjev, uvoz v višini 1 milijona dolarjev, skupni promet torej 3 M dolarjev ali preko 5 milijard starih dinarjev! To pa je že nekaj, ali ne?!

Filozofija Iskrene, da je za uveljavitev doma in v svetu potrebno izgraditi svojo lastno prodajno mrežo, se je pokazala za izredno uspelo orientacijo Iskrene, ki ji je omogočila prodor na vsa svetovna tržišča. Iskra postaja, korak za korakom, vendar vztrajno, SUBJEKT tudi na svetovnih trgih. V tem je tudi moja čestitka nam vsem v Iskri, da smo spoznali to nujnost in zahtevo današnjega časa: zaradi naše eksistence in naše bodočnosti. In moj nazet: trdno vztrajati na začrtani poti, posebno danes, ker le v tej usmeritvi nam je zagotovljen uspeh tudi v najtežjih časih svetovne krize, ki danes pretresa ves svet.

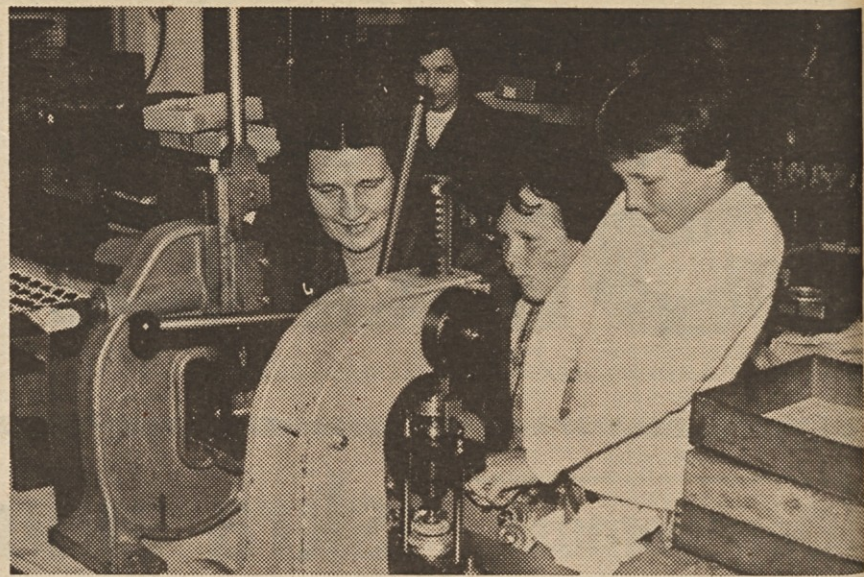
Znanje, iniciativa ter pridnost to so veliki kapitali, ki jih imamo in ki smo jih dolžni in jih tudi moramo izkoristiti, zaradi boljšega danes in srečnejšega jutri.

Množičen obisk v Iskri

24. 5. so bile tovarne ISKRE — Elektromehanike odprte za javnost. Proizvodnjo v Savski loki si je ogledalo 1700 obiskovalcev, na Laborah 1050, Blejski Dobravi 80, v Stikalih 50, v Lipnici 30, Vegi v Ljubljani 60 in v Horjulu 120. Na Otočah pa so 17. 5. našli 250 obiskovalcev.

V. B. R.

K slikam: levo — mladi obiskovalci „pomagajo“ mami v galvaniki telefonije, desno — zanimanje najmlajših za proizvodnjo ročnega orodja, spodaj — „bodoči strokovnjak“ v kontroli števec.

Industrija avtoelektričnih izdelkov bolje kot lani

Po združitvi v enotno branžo — Industrijo avtoelektričnih izdelkov s sedežem v Novi Gorici so TOZD, ki sestavljajo to branžo, v letošnjem prvem četrtletju še bolje gospodarile kot lani v istem obdobju.

Kot je znano so v Industriji avtoelektrike: Tovarna malih zaganjalnikov, Tovarna velikih zaganjalnikov, Tovarna generatorjev in elektrike, Tovarna delovnih sredstev — vse te TOZD so iz Nove Gorice, nato Tovarna vžigalnih tuljav in druge opreme iz Bovca, Tovarna žarnic iz Ljubljane in AET — Tovarna avtoelektrone in elektro izdelkov ter visoko kakovostne keramike iz Tolmina.

Industrija avtoelektrika si je za letošnja začrtala realizacijo v višini 500 milijonov dinarjev, v prvem četrtletju pa je ta načrt uresničila v višini 120 milijonov dinarjev, oz. 23 odstotno.

POPRAVEK K ČLANKU

VSO SKRB IZVOZU IN PRODUKTIVNOSTI, ki je bil objavljen v 18. številki glasila Iskra z dne 24. maja 1975

Zaključek pod točko 4 zasedanja Skupščine ZP z dne 20. 4. 1975 se pravilno glasi:

„Skupščina sprejema podano informacijo predsednika Skupščine v zvezi s točko 4) dnevnega reda in sprejme naslednji sklep:

— Skupščina pooblašča predsedstvo Skupščine, da po predhodni uskladitvi s predlagatelji samoupravnih in splošnih aktov iz tč. 4) dnevnega reda ter prispelimi pripombami do teh predlogov, prične postopek javne razprave oz. sprejemanja le-teh v TOZD.“

Našim bralcem se oprostimo, ker je bila naša vest, da že Skupščina daje omenjene akte v razpravo, napačna. Te predloge bo namreč po predhodni uskladitvi in po pooblastilu Skupščine temeljnim organizacijam združenega dela posredovalo predsedstvo Skupščine.

Odgovorni urednik

O gospodarjenju celotne Industrije smo se pogovarjali z njenim glavnim direktorjem Jožetom Erzenom.

Naš sogovornik je poudaril, da sta potekali tako proizvodnja kot celotna realizacija v letošnjem prvem četrtletju dosti bolje kot lani v istem obdobju. Delo je potekalo in seveda še vedno poteka v skladu s programskim planom za letošnje.

Nekaj težav imajo le z novimi zmogljivostmi, ki so bile dograjene lani in še niso dosegle takšne ravni dela, kot je bilo predvideno v prvem obdobju.

To velja predvsem za TOZD Mali zaganjalniki, ki je začela z redno proizvodnjo proti koncu lanskega leta. Računali so, da bo delo tu normalno steklo že v letošnjih prvih treh mesecih, vse pa kaže, da bodo „s polno paro“ začeli delati proti koncu drugega četrtletja.

Določene motnje so imeli tudi v proizvodnji žarnic. Težave so se pojavile predvsem zaradi selitve ljubljanske tovarne v nove prostore na Stegnah.

Gledano v celoti je raven proizvodnje januarja, februarja in marca letos v Industriji avtoelektrike porok, da bodo uresničili letni proizvodni načrt. V prvem četrtletju so ta načrt uresničili v višini 23 %, kar je povsem v skladu s predvideno dinamiko.

Poleg težav v proizvodnji v prej

omenjenih temeljnih organizacijah, so imeli probleme tudi v preskrbi z reprodukcijskim materialom in to predvsem pri izdelkih črne metalurgije.

Kljub relativno dobrim uspehom na področju ustvarjanja celotnega dohodka v vsej Industriji, pa so se v tem obdobju precej povišali tudi proizvodni stroški. Zaradi tega končni rezultati niso takšni kot so jih predvidevali v gospodarskem načrtu, vendar pa še vedno boljši kot v lanskih prvih treh mesecih.

V Novi Gorici, Bovcu, Tolminu in Ljubljani upajo, da se bodo cene reprodukcijskega materiala in surovin ustale, s čimer bodo lahko gospodarski načrt tudi glede ustvarjanja in delitve dohodka uresničili v predvideni višini.

Prodaja na domačem trgu je potekala uspešno, določene zastoje pa so imeli pri izvozu. Slednji je bil sicer višji kot lanski, vendar pa niso dosegli načrtovanega obsega. Izvozni načrt so v prvih treh mesecih, namesto 25 odstotno, dosegli v višini 17 %, precej bolje pa je za zdaj v drugem četrtletju.

Največji kupci izdelkov avtoelektrike so Italijani, Francozi, Romuni in Poljaki. Izvažajo v glavnem zaganjalnike, alternatorje, vžigalne tuljave, žarnice in še nekatere druge podsestave.

Lado Drobež

V Zmaju zelena luč za inovacije

Tovarna baterij Zmaj je žal eden redkih kolektivov v ZP Iskra, ki se dobro zaveda pomena inovacijske dejavnosti in ki je na tem področju tudi že precej naredil. Spodbuda za okrepljeno dejavnost jim je bilo prav letošnje leto, ki smo ga v Jugoslaviji razglasili za leto inovacij, konec koncev pa jim je želja po še boljšem gospodarjenju narekovala, da so se lotili določenih ukrepov na področju inovacijske dejavnosti.

Tako so pred dnevi med drugim objavili interni natečaj za inovacije, se pred tem pa je zbor delovne skupnosti sprejel predlog o ustanovitvi posebnega nagradnega sklada za najbolj uspele inovacije.

Po tem natečaju bodo v Zmaju nagradili najbolj uspele predloge in rešitve, ki se nanašajo na:

— zamenjavo uvoženega materiala z domačim,

— zamenjavo materiala, dela, oblike ali konstrukcije, ki ob nespremenjenih lastnostih izdelka pomeni pocenitev,

— spremembe proizvodnega procesa tako, da bo ob manj porabljenih urah dosežen enak ali večji učinek,

— predloge za uvedbo novega ali spremenjenega proizvoda, ki bo v kratkem ali daljšem času povečal (obseg) dohodek podjetja,

— mehaniziranje ali avtomatiziranje ročnega dela na katerikoli operaciji, če bo omogočil v daljšem obdobju boljši učinek,

— predlogi, ki bodo v katerikoli pripravljani službi (režija) racionalizirali delo tako, da bo možno prihraniti oz. zmanjšati uro dela,

— ukrepi, ki bodo zmanjšali izmet,

— predlogi za boljše vzdrževanje strojev (pocenitev izdelave rezervnih delov, manjša obraba delov, zmanjšanje časa popravil itd.),

— prihranki pri vseh vrstah energije (goriva za ogrevanje, električne energije),

— tehnološke rešitve, ki bodo pripomogle k boljši izrabi vložene materiala v baterijah (cink, elektrolitski mangan) ali ki bodo ob enakih lastnostih baterij zahtevale cenejše materiale,

— predlog programa za premostitev izgub zaradi omejitev električne energije,

— predlogi za boljšo izrabo delovnega časa.

V poseben nagradni sklad so za najboljše predloge oz. rešitve namenili 60.000 dinarjev. Prva nagrada znaša 30.000 dinarjev, druga 20.000 in tretja 10.000 dinarjev.

Predloge in rešitve, ki jih bodo poslali delavci Zmaju do 15. 2. prihodnje leto, bo preučila posebna komisija, osnovna merila, ki jih bo presojala, pa so: izvirnost, vloženi trud, težja pristopnost avtorja do virov informacij, hitra možnost aplikacije, višina prihranka, nepoklicno ukvarjanje avtorja s predloženo rešitvijo in pomembnost učinka za čim širši krog.

Upajmo, da v Zmaju ne bodo ostali osamljeni ter da se bodo po njih zgledovale tudi druge Iskrene organizacije.

Uspel seminar o industrijski lastnini

Služba za industrijsko lastnino pri ZP Iskra je v dneh od 20. do 23. maja organizirala strokovni seminar o gospodarskih in pravnih vidikih industrijske lastnine. Udeležilo se ga je okoli 30 predstavnikov vseh Iskrih in branžnih organizacij, katerih redne službene zadolžitve so bolj ali manj povezane s to problematiko.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Uspešno na poti združevanja Iskre in Gorenja

„38.000 delavk in delavcev temeljnih organizacij združenega dela Iskre in Gorenja nas je pred slabim letom zadolžilo, da uresničimo samoupravni sporazum o združitvi dela in sredstev obeh združenih podjetij v enotno organizacijo — Elektrokovinska industrija Ljubljana. Zaupali so nam, nam dali mandat, mi pa moramo to zaupanje zdaj upravičiti in delati. Naša odgovornost je jasna in znana“. S temi besedami je predsednik delavskega sveta SOZD Elektrokovinske industrije Ljubljana Vladimir Logar med drugimi ocenil združevanje Iskre in Gorenja.

Po tej seji so bila že številna druga srečanja komunistov in predstavnikov ostalih družbenopolitičnih organizacij, cilj vseh teh prosvetovanj pa je, čimprej uresničiti začrtovano združitve obeh slovenskih velikanih na področju elektrokovinske industrije.

Prve seje sveta ZK SOZD — bila je v poslovni stavbi v Ljubljani — so se poleg članov sveta udeležili še: predsednik delavskega sveta Vladimir Logar, v. d. predsednika poslovnega odbora Ivan Atelšek, predstavnik ZP Iskra Anton Stipanič, član CK ZK Slovenije Peter Hedžet in drugi.

Glavni referat o nalogah komunistov v sestavljeni organizaciji Iskre in Gorenja je imel dosednji sekretar ZK v ZP Iskra Stane Preskar. Najprej je spregovoril o ciljnih sestavljeni organizaciji. Ti so: skladno oblikovanje razvoja in proizvodnih programov, usklajevanje poslovne politike in nastopa na domačem in tujih tržiščih, smotno združevanje dela in sredstev, boljše izkoriščanje družbenih sredstev ter med drugim razvijanje poslovnega sistema, zaupanja in socialistične solidarnosti ter utrjevanje socialne varnosti.

Stane Preskar je v nadaljevanju opozoril, da smo doslej že oblikovali skupni delavski svet, poslovni odbor in nekatera druga telesa, aktivni pa so bili tudi drugi forumi, čeprav je bilo kdaj pa kdaj čutili delno zatišje. Med osnovne naloge ZK je uvrstil raziskovanje protislovij in analiziranje ter seveda reševanje problemov, izvajanje akcij, povezovanje struktur, enotno delovanje, mobilizacija vseh dejavnikov in ne nazadnje premagovanje odporov.

V nadaljevanju referata se je Stane Preskar dotaknil tudi težav pri uresničevanju samoupravnega sporazuma o združitvi Iskre in Gorenja. Po njegovem je osnovni problem v tem, da obstajajo različna stališča o tem, kakšna naj bi bila organizacijska oblika SOZD (4 nivoji ali 3 nivoji), zatem glede načina povezovanja (ali naj bi začeli pri vodstvu, ali pa kakšni drugi ravni, kot npr. pri TOZD), mnenja pa se delno razlikujejo tudi glede časa oz. tempa povezovanja — nekateri so za hitrejši, drugi pa za počasnejši tempo — itd.

Težave so tudi v stališčih o tem, koliko sme organizacija SOZD EKI spreminiti dosedanje organiziranost Iskre oz. Gorenja.

V referatu, ki so ga udeleženci seje izredno dobro sprejeli, je Stane Preskar razčlenil tudi vzroke, ki so pripeljali do težav. Mednje je uvrstil:

vprašanje TOZD, ki še niso zaživele tako kot bi morale, nezaupanje, sebičnost, neizdelane poti združevanja sredstev, premajhno skrb za razširjeno reprodukcijo po TOZD, nenačrtno povezovanje TOZD, premajhne serije, specializacija, pa tudi premalo določeno vlogo SOZD. „Preveč gledamo kratkoročno, ne upoštevamo dolgoročnih interesov, preveč je opaziti individualizma in premalo teamskega dela — socialne integracije, prihaja do družbenih protislovij, hkrati pa premalo razumemo spremenjeni položaj, ki je nastal s sprejetjem nove ustave,“ je poudaril govornik.

Stane Preskar je v nadaljevanju referata spregovoril o tem, čemu morajo naši komunisti v prihodnje nameniti največ pozornosti. Med te naloge in pristope je uvrstil:

- najti izhod iz dilem
- mobilizirati vse delavce
- pomembna je vsebina združevanja in ne oblika
- usklajevanje proizvodnih programov
- izboljševanje, inovacije, racionalizacija proizvodnje
- Oblikovanje prihodnjih programov
- TOZD morajo zaživeti
- enotna trgovska mreža doma in v tujini
- skrb za nadaljnji razvoj proizvodnih sil
- spodbujati ljudi, da bodo čimbolje gospodarili
- omogočiti izobraževanje
- omogočiti obveščenost
- vplivati na kadrovske politiko
- zahtevati odpornost nosilcev nalog in med drugim tudi
- prepričati, da bi vsak vlekel na svojo stran.

Izredno živahna razprava je opozorila na ekonomsko in družbenopolitično nujnost, da čimprej uresničimo že podpisane dokumente ter da iz dveh različnih sistemov izluščimo tiste stvari, za katere bi se enotno odločili zagovorniki sedanje ene ali druge poti. Slišati je bilo tudi različne predloge kot na primer tega, da bi ustanovili neko telo, arbitra, ki bi nadzoroval združevalni proces.

V razpravi je izredno tvorno sodeloval tudi predstavnik CK ZK Slovenije Peter Hedžet. Poudaril je, da mora svet ZK SOZD EKI jasno podčrtati, da je treba samoupravni sporazum dosledno in v najkrajšem času uresničiti in rešiti probleme, ki obstajajo. Svetu ZK morajo pomagati tudi druge družbenopolitične organizacije in vsi delavci, če želimo doseči uspehe. Komunisti iz posameznih OO ZK se morajo medsebojno neposredno povezovati ter dati svoja mnenja o določenih problemih.

„Osnovna naloga komunistov je, da s svojim javnim in demokratičnim delovanjem dosežejo to, da delavci resnično odločajo o vsem, s tem pa tudi o vseh oblikah samoupravnega povezovanja. Že s tem bodo lahko resnično zaživele samoupravni odnosi na vseh ravneh,“ je poudaril član CK ZKJ.

Zatem je spregovoril o ekonomski nujnosti povezovanja dela in sredstev ter to povezovanje ocenil za ključen element rasti družbe in napredka.

Peter Hedžet se je dotaknil tudi razlik, ki so prisotne na področju

povezovanja ter v zvezi s tem opozoril, naj o nadaljnji usodi SOZD EKI odločajo TOZD, kar je z ustavnega in samoupravnega stališča edino pravilno. „Druga arbitra ne more biti. Vsi drugi dejavniki so le sredstva delavca v združenem delu,“ je poudaril.

V nadaljevanju seje so izvolili sekretariat sveta ZK SOZD EKI Ljubljana ter sekretarja in njegovega namestnika. Za sekretarja so soglasno izvolili Staneta Preskarja, za namestnika pa Karla Viteza.

Na osnovi referata in razprave je svet ZK sprejel tudi več sklepov, ki naj omogočijo boljše delo komunistov Iskre in Gorenja v združevalnem procesu obeh organizacij.

Poglejmo sklepe seje sveta ZK:

1. analizirati je treba delo OO ZK v TOZD.
2. osmi člen poslovnika sveta ZK se spremeni s tem, da se rok za sklic seje podaljša od 5 na 10 dni.
3. sekretariat naj določi organizacijsko obliko združevanja.
4. pripraviti je treba model organizacije in ga dati v javno razpravo.
5. osnova za sklepe naj bodo teze, referat in razprava. Rok za oblikovanje sklepov je do konca maja, ocene, analizo in načrt dela pa bodo izdelali pozneje.

Bivši direktor v Elektromotorjih Lojze Žumer je odšel na novo dolžnost glavnega direktorja branže široke potrošnje. Na zadnji seji je Delavski svet Elektromotorjev sprejel novega direktorja Toneta Rakovca, dosedanjega direktorja TOZD Iskre v Spodnji Idriji (na sliki)

S seje komisije za DEO pri ZSMJ v Beogradu

14. marca je bila v Beogradu razširjena seja komisije za družbenoekonomske odnose pri ZSMJ Jugoslavije. Seje so se udeležile tudi delegacije iz republik in pokrajin, v okviru le-teh pa po dva predstavnika iz delovnih organizacij.

NOV V. D. DIREKTORJA V TOZD NAPA JANJA V NOVEM MESTU

Na mesto v. d. direktorja so v marcu letos, po odhodu direktorja Marjana Henigmana na drugo delovno dolžnost, imenovali Milana Korčeta. Milan Korče je postal Iskraš l. 1961, ko se je kot elektromehaničar zaposlil v kranjski tovarni v kontroli. Ko je l. 1965 tovarna v Novem mestu postala samostojna, je prevzel dolžnost vodje kontrole, ki jo je vestno in prizadevno opravljal vse do l. 1973, ko je postal vodja proizvodnega sektorja. Vsa ta leta je v tovarni opravljal tudi družbenopolitične in samoupravne funkcije.

Posnetek s prvega zasedanja sveta ZK Elektrokovinske industrije Ljubljana.

Antene v prvem četrtletju odlično

Iskra na Vrhnikih je v prvem kvartalu zelo dobro poslovala. Prodaja je bila kljub skrbem pred novim letom v redu in tako so proizvodni plan dosegli 95 %, nasproti lanskemu letu v istem času pa je indeks celotnega dohodka 168, indeks dohodka 156, indeks ostanka dohodka pa celo 300. Nekaj ugodnih rezultatov gre tudi na račun vrnjenih zalog ob Iskrini reorganizaciji, vendar so z doseženim zadovoljni.

Ker v Industriji široke potrošnje službe še niso v celoti „stekle“, se to žal pozna tudi pri poslovanju. Računski center počasi izstavlja obračune in tako se zgodi, da račun pozno izstavi: Zato se sredstva počasneje obračajo in tako v tem težkem finančnem položaju tovarna kreditira kupca.

Zaskrbljenih zalog nimajo, pač pa nekaj zaradi pomanjkanja nekaterih materialov in tako se jim kopičijo polizdelki, ki jim jemljejo dragocen skladišni prostor. Zato želijo, da bi vsaj za končne izdelke povečali branžna skladišča.

Trudijo se za večji izvoz, toda zaradi nizkih cen na svetovnem tržišču je trenutno izvoz anten minimalen, izvoza „za vsako ceno“ pa nočejo.

Imajo dober načrt investicij. Tako bodo nabavili nekaj strojev za orodjarno, nekaj strojne opreme pa bi rabili za vlivanje plastičnih mas, tega pa

Direktor TOZD Antene — Franc Fefer dipl. ing.

zaenkrat ne bodo nabavili, ker imajo možnost kombinirati s tovarno gospodinjstkih aparatov v Škofiji Loki, česar se bodo verjetno poslužili.

Vse to nam je povedal direktor Franc Fefer, ob koncu pa smo ga vprašali še, kaj bi dodal za zaključek. Menil je, naj bi se dogovorjenega bolj držali, manj sestankarili in ko smo se o vsem dogovorili, naj bi bilo dogovorjeno tudi izvršeno. Tako bi zlasti ob prostorski razmetanosti široke potrošnje mnogo prihranili na času, prevozi in predvsem medtem marsikaj postorili — za kar smo končno v tovarni. KF

USPEL SEMINAR O INDUSTRIJSKI LASTNINI

(Nadaljevanje z 2. strani)

Na seminarju je predaval prof. dr. Stojan Pretnar, priznan strokovnjak za industrijsko lastnino in redni profesor na ljubljanski pravni fakulteti, kjer ta predmet tudi predava.

Udeleženci so se seznanili z osnovami industrijske lastnine. Organizatorji so želeli s tečajem omogočiti, da bi ljudje, ki se sicer v svojih organizacijah ukvarjajo s to problematiko, znali delovno problematiko ocenjevati bolj s strokovnega stališča. S tečajem je bila dana tudi osnova za vzpostavitev celotne poslovne politike industrijske lastnine, prilagojene Iskrinim potrebam.

Prof. dr. Stojan Pretnar.

Celoten potek izobraževanja o tej temi razumljivo se ni končal: temu, pravkar končanemu seminarju bodo sledili še drugi krajši, ki bodo obravnavali posamezna strokovna vprašanja.

Možnost za ogled tovarne so izkoristili številni obiskovalci. Na sliki: v justirnici relejev ATC.

Marjan Tepina

Obiskali smo Industrijo EMO Celje — TOZD Odpreski

Z gotovostjo lahko trdimo, da je delo v TOZD odpreskov in avtokoles med najtežjimi v EMO in tudi v vsej Iskri. Velikanske stiskalnice in dletenje v proizvodni dvorani povzročajo strahoten trušč, zaradi peči, v katerih žarijo železo predno ga oblikujejo, so ljudje ob pečeh izpostavljeni hudi vročini, na določenih delovnih mestih morajo prenašati in dvigovati po več deset kilogramov težka bremena. Delo v Odpreskih, kot na kratko pravijo tej temeljni organizaciji, je resnično težko.

Ni čudno, da so prav zato v TOZD Odpreski in avtokolesa zaposleni predvsem moški v zrelih letih, saj je delo v tem kolektivu za ženske in mlajše neprimerno. Skupno je zaposlenih približno 120 delavcev.

TOZD Odpreski je razdeljen na tri oddelke:

- surovinska izdelava odpreskov
- surovinska izdelava koles
- površinska zaščita

Poglejmo jih kar po tem vrstnem redu:

SUROVINSKA IZDELAVA ODPRESKOV

V tem oddelku je zaposlenih okoli 60 delavcev, ki na različnih stiskalnicah in drugih napravah izdelujejo prečke, konzole, oporne stene, pokrove koles, prirobnice in nešteto manjših sestavnih delov za podvozja avtobusov in tovornjakov.

Delo poteka, kot že rečeno, na številnih hidravličnih in ekscentričnih stiskalnicah. Najmočnejša stiskalnica — velika je kot srednje velik vikend — ima moč 900 megapondov, najmanjša pa 100 megapondov.

Skupno imajo 5 hidravličnih stiskalnic, od teh je ena vlečno-udarna ter 2 ekscentrični.

katerih je fizično delo skoraj povsem odpadlo.

Zalostno je, ko gledaš delavca v Odpreskih, ko mora z golimi rokami dvigovati težka kolesa tovornjakov, medtem ko sosednji novi stroj vrste Leifeld opravi vse faze dela sam.

Prav na ta stroj so v Odpreskih zelo ponosni: ni čudno, saj opravi vse delo v eni operaciji, sicer pa morejo platišča obdelovati na več strojih, vmesni „tekoči trak“ pa so človeške roke.

Morda bo nekatere zanimalo, kako nastane platišče za avtobus ali tovornjak. Pločevino, debelo od 7 do 8 mm najprej navelikanskih škarjah prirežejo na pravokotnike, ki jih nato v krožnem stroju oblikujejo v obroč. Konca

Tak obroč najprej skalibrirajo, na avtomatskem oblikovalnem stroju pa dobi končno obliko. V tako izdelano platišče na sestavljalnem stroju vložijo disk in oba dela obločno zvarijo.

S tem je glavna operacija oblikovanja platišča končana. Kolo nato le še v peskalnem stroju očistijo ter tako pripravijo za lakiranje.

Se to: h kolesu za avtobuse in tovornjake sodijo še trije obroči, ki varujejo, da pnevmatika ne bi zdrsnila s platišča, ena od njihovih nalog pa je tudi ta, da omogočijo enostavno montažo in demontažo pnevmatike.

Obroče izdelujejo na krožilnem in topovarilnem stroju, na koncu pa jih še na stiskalnici kalibrirajo ter stružijo in zaščitijo.

POVRŠINSKA ZAŠČITA

Tako kot so v oddelku za izdelavo koles ponosni na stroj Liefeld, se v oddelku Površinske zaščite veselijo novega peskarskega stroja. Dobili so ga šele pred kratkim in je zdaj v poskusnem obratovanju.

Prejšnji peskarski stroj je svoje odslužil, poleg vsega pa je bil še premajhen za potrebe TOZD.

Nedaleč od peskarnice je lakirnica, v kateri izdelke površinsko zaščitijo z ročnim brizganjem. Poskusili so že tudi elektrostatske pištole, ki so se dobro obnesle, toda kaj, ko pa ni denarja.

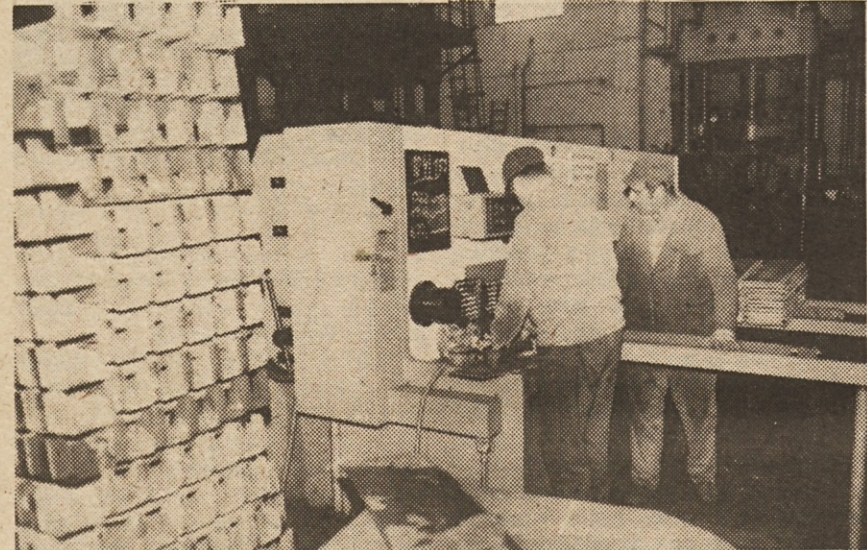
To so torej trije oddelki naše temeljne organizacije. Morda bo prav, če spregovorimo nekaj besed tudi o njeni zgodovini.

Pred II. svetovno vojno v EMO niso izdelovali težjih odpreskov. Med okupacijo so začeli stiskati razne oklepne plošče za zavarovanje letalskih motorjev in letalskega podvozja, po osvoboditvi pa je sedanji TOZD Odpreski začel rasti in s pridom izkoriščati obstoječe stroje.

Takoj po vojni je EMO skupaj z mariborskim TAM osvojil proizvodnjo prvih domačih tovornjakov vrste Pionir. V EMO so izdelovali dele za celotno podvozje ter kolesa.

Pozneje so v sodelovanju s TAM tudi oni osvojili proizvodnjo različnih tipov tovornjakov in avtobusov. Sodelovanje med obema kolektivoma je izredno uspešno in bi ga lahko marsikdo v Sloveniji imel za vzgled. Gotovo bo takšno tudi v prihodnje.

Seveda pa se v Odpreskih niso usmerili le na vozila; sčasoma so začeli izdelovati tudi dele za potrebe

Med starimi stiskalnicami smo poleg novega stroja Leifeld za izdelavo platišč takoj opazili tudi nove udarne škarje. Na njih lahko režejo vse prereze pločevin od 0,5 mm do 15 mm debeline. Ciril Feldin in Engelbert Hudournik sta ravno takrat prirezovala nosilce za TAM. S temi nosilci smo se pozneje srečali tudi na velikanski 900 tonski stiskalnici.

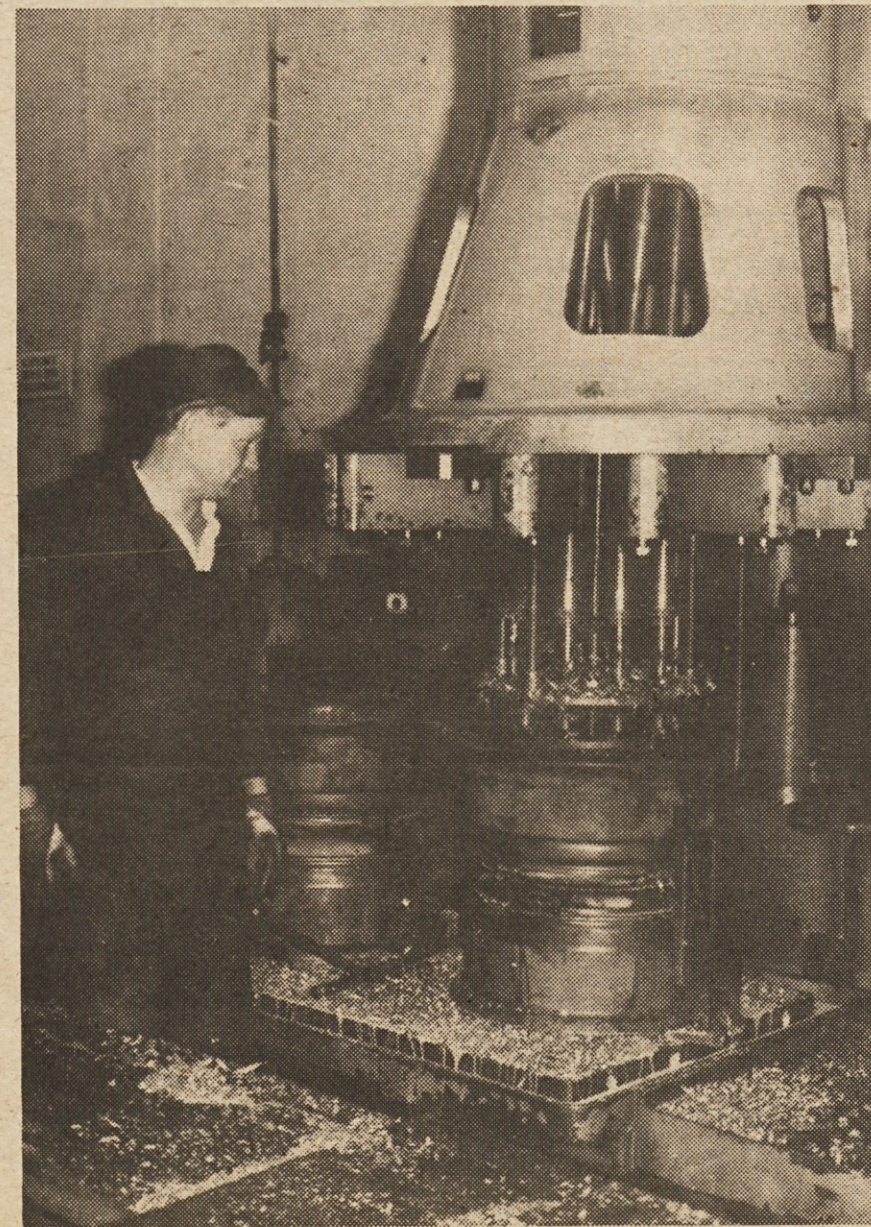
Oblikujejo pločevino, debeline od 4 mm do 8 mm. Se vedno uporabljajo oba načina stiskanja — toplo in hladno preoblikovanje —, toda v zadnjem času se vse bolj usmerjajo na hladno obdelavo. Le-ta je precej cenejša in lažja, saj pri hladnem stiskanju odpade gretje pločevine, vsi pa dobro vemo, kako je toplotna energija draga, pa tudi delovni pogoji so dosti boljši.

Poleg težkega dela, strahotnega trušča, vročine, mraza, prepaha in še in še bi lahko naštevali, pesti delavce v tej osnovni organizaciji še en problem: zastarelost strojev.

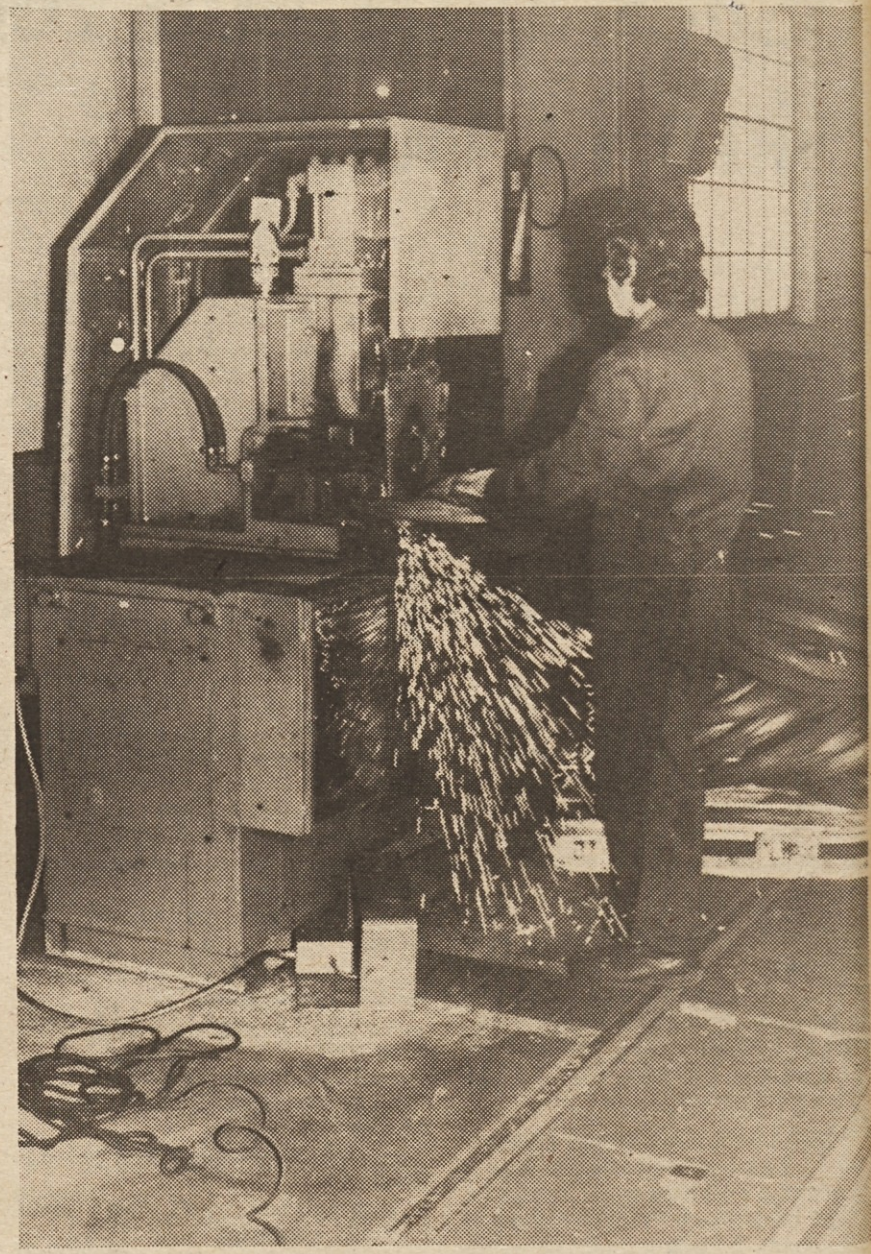
Vse hidravlične stiskalnice razen vlečno — udarne so že zdavnaj zastarele. Postavil jih je že nekdanji lastnik tovarne Westen pred okoli 80 leti. Kljub temu še danes zadovoljivo obratujejo, seveda ob skrajnih naporih in prizadevanju kolektiva Odpreskov ter ob visokih vzdrževalnih stroških.

Kot že rečeno je nova le vlečno-udarna stiskalnica, ki je med najsodobnejšimi, v kratkem pa bodo dobili še eno manjšo hidravlično stiskalnico. S tem nakupom bodo za nekaj časa tudi zaključili obnovo svojega strojnega parka.

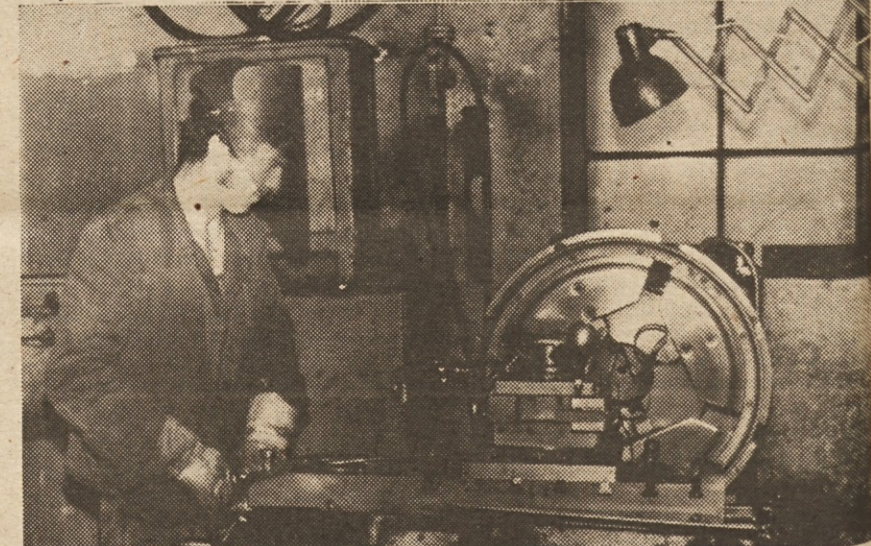
obroča zatem v topo-varilnem stroju zvarijo skupaj ter z dletenjem in brušenjem odstranijo odvečni navarek ali žmulo, kot temu strokovno pravijo.

Na sodobnem stroju za vrtnje lukenj v diske dela Franc Vrečko. Pravi, da je z delom zadovoljen, v EMO pa je zaposlen 6 let.

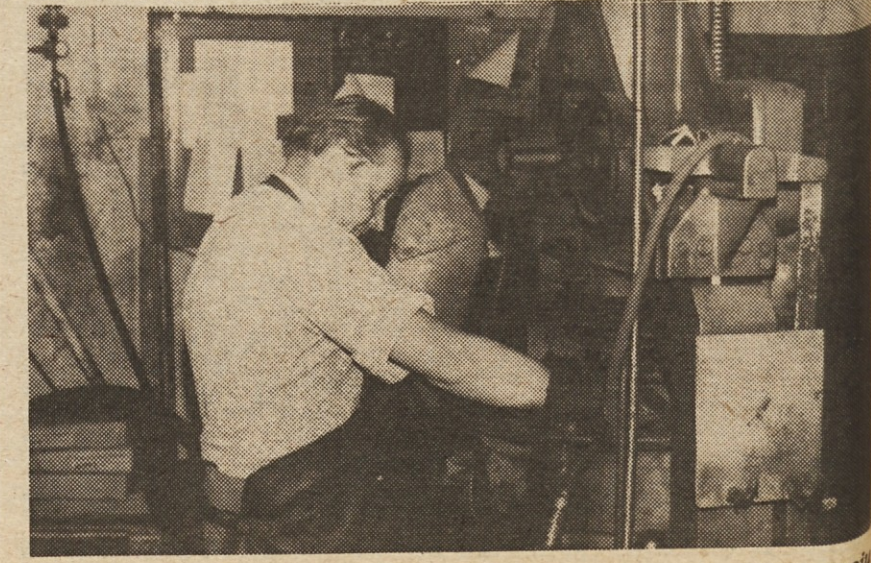
Franc Jakob je iz Frankolovega, zaposlen pa je kot varilec stranskih obročev. Delovno mesto ima vseskozi dobro osvetljeno, saj topovarilni stroj bruha na milijone iskrice.

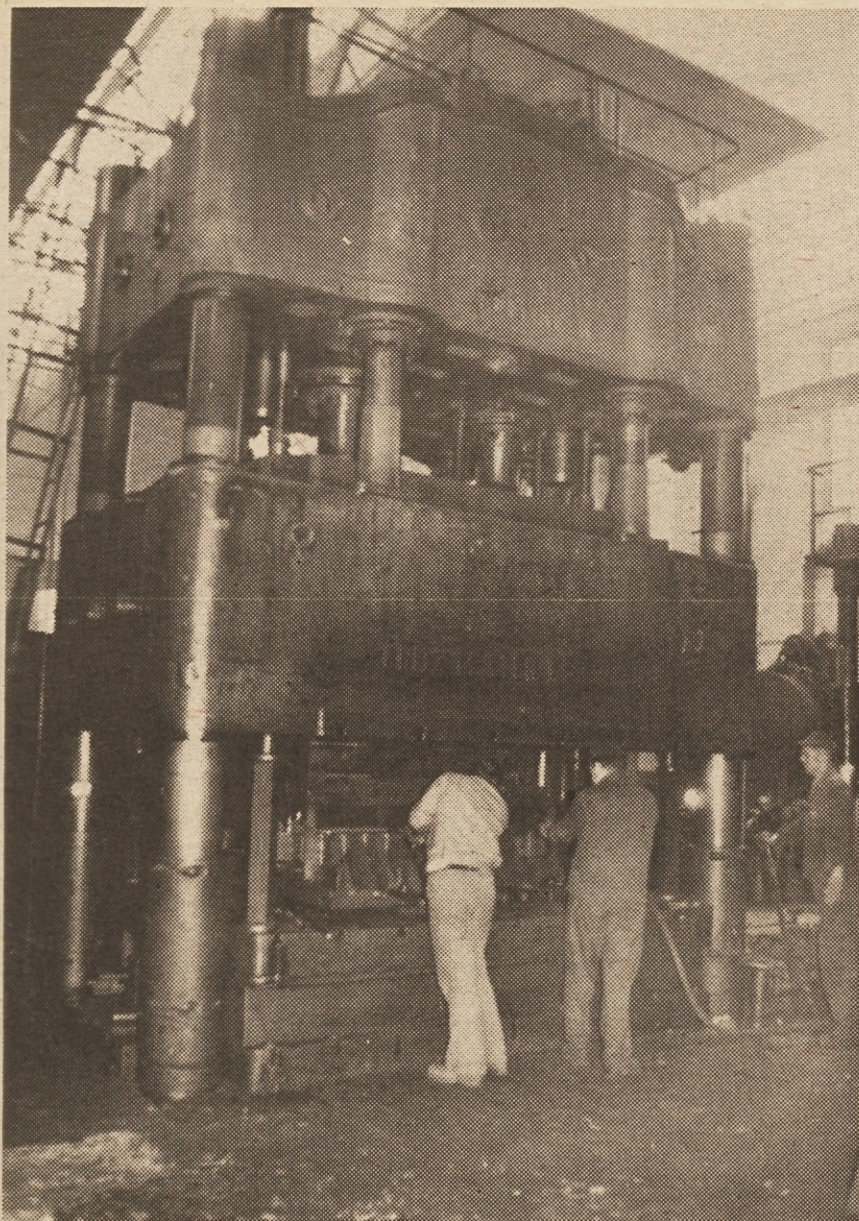
Po grobi obdelavi morajo seveda stranske obroče za kolesa še postružiti. Tone Furman je zaposlen v EMO že vse od takrat, ko je nehal drgniti šolske klopi, tega pa je 7 let.

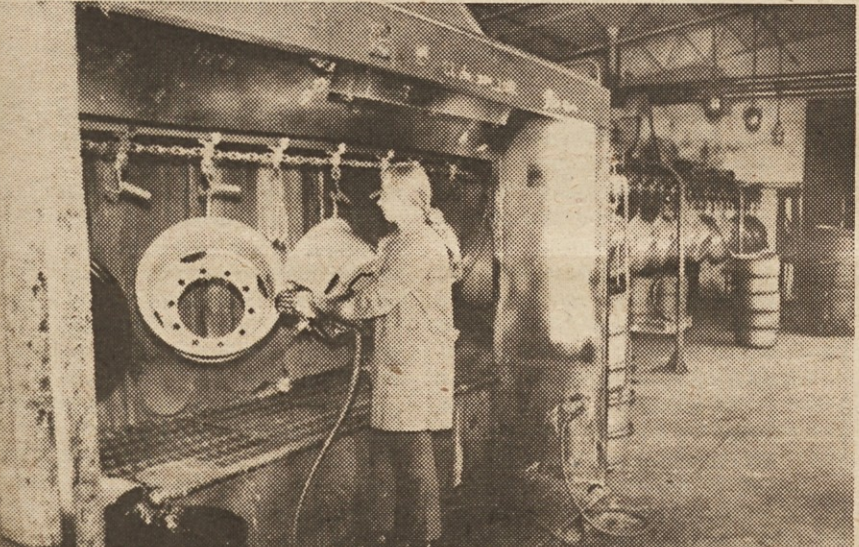
„Samo“ 320 tonska hidravlična stiskalnica za stiskanje platišč. Z njo upravlja Franc Trčak, s hrbtom pa sta proti kameri obrnjena vlagrača Edi Rodošek in Franc Fistrič.

Tako zvarijo skupaj platišča in notranje diske. Na avtomatskem varilnem stroju dela Jurij Smarčan, ki je v EMO zaposlen že polnih 18 let.

Stari orjak – 900 tonska hidravlična stiskalnica je že zdavnaj zaslužila, da bi jo upokojili, toda še vedno pridno, čeprav malo hropeče, opravlja delo v zadovoljstvo vseh. Zasedena je skoraj noč in dan, tako da še skoraj k zdravniku (beri: v remont) ne more. Upravljač te stiskalnice je Edvard Grejan, vlagaca pa sta Joža Volovec in Zdravko Skalec.

Verici Kovač je bilo v začetku malo nerodno, da jo bomo slikali, na koncu pa je le pristala. Dela v lakirnici, kjer z ročno pištolo nanaša temeljno oz. krovno barvo na različne izdelke.

Težave planskih služb v OZD

V Ljubljani, četrtek, 22. 5. 1975 (I. S.) Danes je v Iskrini poslovni stavbi zasedal področni kolegij direktorja za ekonomiko ZP Edija DELOPSTA in obravnaval izvršitev četrtletnega plana ZP ter priprave na gospodarski plan 1976 in srednjeročni plan 1976–1980.

Poleg tega, da je kolegij ugotovil zadovoljivo izpolnjevanje planskih postavk, pa je med drugim nakazal tudi nekaj problematike v zvezi same organiziranosti planskih služb v naših branžnih podjetjih in TOZD, o težavah pri zajemanju podatkov ter o velikem pomanjkanju ustreznih kadrov. Druga težava, ki se je zgrnila nad planske službe OZD pa je velika poplava raznoraznih zahtev po podatkih tako iz občin, bank, Statistike, SDK, TOZD, delovne organizacije in ZP, pri čemer vsak od teh zahteva podatke na SVOJEM obrazcu. In to je tudi vzrok za to, da se planske službe namesto z analizami stanja poslovanja ubadajo z izpolnjevanjem obrazcev s podatki, ki jih morda kdo niti ne

gleda niti ne rabi. Tretji prigovor vodij planskih služb v delovnih organizacijah pa je veljal nekaterim „samostojnim“ TOZD, ki ne smatrajo za potrebno dajati svojim skupnim službam potrebne podatke za njihovo nadaljnjo obdelavo.

Člani kolegija so na kraju sprejeli zaključke kaj napraviti in ukreniti, da bi čim hitreje odpravili omenjene pomanjkljivosti, da bi bil pristop k izdelavi gospodarskega plana za 1. 1976 iz srednjeročnega plana 1976–1980 resnično v duhu nove ustave, sprejetih sklepov Skupščine ZP in določil novega zakona o planiranju, ki jepred sprejemom. O tem pa bo govora v eni izmed naslednjih številčk glasila.

ISKRA Široka potrošnja, n. sol. o.
TOZD – Tovarna radijskih sprejemnikov, n. sub. o. SEŽANA

razpisuje prosta delovna mesta v Kranju

1. KONSTRUKTOR I.

Pogoji:
Višja tehniška šola strojne stroke, 5 let primerne prakse.

2. KONSTRUKTOR II.

Pogoji:
Srednja tehniška šola strojne stroke, 3 leta primerne prakse.

3. TEHNIČNI RISAR

Pogoji:
Tečaj tehničnega risanja in 2 leti primerne prakse.
Vloge je nasloviti na naslov: ISKRA Široka potrošnja, n. sol. o. TOZD Tovarna radijskih sprejemnikov Sežana, Rok za prijavo je 15 dni od dneva objave. Vlogi mora kandidat priložiti dokaz o izpolnjenih pogojih.

rudarstva, dele za vilicarje in posebna kolesa za druge naročnike.

Pred leti so izdelovali tudi jeklenke za butan, zaradi nerentabilnosti pa so proizvodnjo opustili. Proizvodni material je bil namreč dražji kot končni izdelek.

Glede na zahteve tržišča pa v zadnjem času spet razmišljajo, če bi veljalo obnoviti proizvodnjo jeklenk. Odločili se še niso, ker čakajo na tržne raziskave. Če se bodo odločili „za“, bo potrebna večja investicija, poleg pomanjkanja denarja pa bodo najhujši problem premajhni prostori.

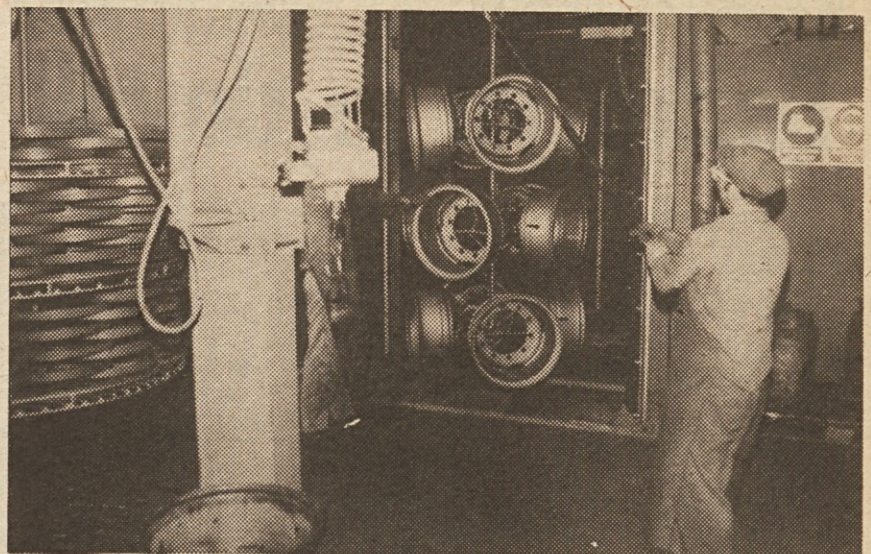
Tako, pa smo že spet pri utesjenosti prostorov. To, da delajo vsi „na kupu“ seveda ni le problem Odpreskov, pač pa tudi nekaterih drugih TOZD v EMO in Iskri sploh. V Odpreskih tudi nimajo najbolje urejenih sanitarij, da o družbeni prehrani sploh ne govorimo. Mnogi v EMO pravijo, da jedo malico na delovnih mestih kot psi iz menažk. Precej ostra primerjava, toda kmalu bo v celotnem EMO vse drugače, saj je graditev obrata družbene prehrane trenutno eno glavnih vprašanj, s katerim se ubadajo v tovarni.

Kot smo že na začetku tega zapisa omenili, je delo v Odpreskih med najtežjimi v EMO. Zato ni čudno, da so imeli v minulih letih precej poklicnih bolezni. Največ je bilo takimenoimanih „hrbtencičarjev“, to je delavcev, ki so zaradi vzdigovanja težkih bremen staknili okvaro hrbtenice.

Veliko je bilo tudi takšnih, ki so zaradi strahotnega trušča, ki ga povzročajo dletenje žmule in stiskalnice, zboleli na sluhu. Prav te dni pričakujejo novi stroj za odstranjevanje žmule, ki bo zamenjal težko in hrupno ročno delo.

Opozoriti velja, da je poklicnih bolezni v Odpreskih iz leta v leto manj. Veliko je k temu pripomoglo to, da delavci upoštevajo navodila o varnosti pri delu: nositi morajo delovne obleke ter usnjene predpasnike, rokavice in čevlje z jekleno kapico, varilci pa morajo pri delu uporabljati še zaščitne šleme.

In kako gospodarji ta 120 članski kolektiv? Z eno besedo – dobro. Še nobeno leto doslej niso končali z izgubo. Za letos so si zastavili precej obetaven delovni program, po katerem naj bi znašala vrednost bruto proizvodnje 60 milijonov dinarjev. V primerjavi z lanskim letom je to skoraj 50% povečanje. Poudarjajo, da bodo načrt gotovo uresničili, če bodo imeli dovolj zaposlenih. Doslej še nismo namreč omenili, da Odpreske rado

Iz sodobnega peskarskega stroja prihajajo mehansko očiščena kolesa za tovornjake in avtobuse, na levi strani posnetka pa čakajo na isto „usodo“ nosilci. Valentin Žizek in Mirko Tepeš morata vse odpreske in platišča z rokami obešati na stojala, na katerih se potem peskajo; pa se nam nista nič potožila – še vesela sta, da so dobili nov peskarski stroj.

Delo vlagavev je izredno težko, še huje pa je pri vročem vlečenju. Takrat morajo iz peči s posebnimi kleščami potegniti razbeljeno železo – od 850–950° C, ga odnesti do stiskalnice, položiti na pravo mesto, po stiskanju pa spet dvigniti in odnesti stran. Na sliki sta vlagavev velikanke Jože in Zdravko.

pesti pomanjkanje delavcev, ki pa je znana bolezen mnogih Iskrinih osnovnih organizacij.

Da dobro gospodarijo, nazorno govori tudi podatek, da v Odpreskih dobesedno nimajo skladišča gotovih izdelkov: vsi odpreski in kolesa „še topli“ zapustijo tovarniške prostore. Vse „pobere“, kot pravijo, domači trg, želijo pa tudi izvažati. Največ možnosti imajo v Zvezni republiki Nemčiji in na Nizozemskem. Lotili so se tudi raziskav tujega trga, še nepopolni rezultati pa so dokaj obetavni. Prodaja jim gre torej dobro iz rok,

z nakupom surovin pa imajo kar dosti preglastic: železarne – predvsem jese-niška – se ne držijo rokov, pogosto pa je tudi kvaliteta neustrezna.

Pred dnevi so sklenili pogodbo s skopsko železarno, ki jim bo dobavljala pločevino debelo od 10 mm do 15 mm, po prvih izkušnjah pa se bodo Skopjanci še manj držali dogovorjenih rokov.

To je grob prikaz dela stoddvajsetih težakov v TOZD Odpreskov in avtokolesa. Fantje garajo, na vso srečo pa bodo stroji kmalu zamenjali večji del dela njihovih močnih rok.

Lado Drobež

Velik pomen kontrole kakovosti v proizvodnji elektronske telefonije

Namen članka ni, prikazati službe kakovosti kot člena v verigi, kot jo je izoblikoval zgodovinski razvoj in usidral njeno „neproizvodno“ obliko ter hkrati obstanek zaradi človeško – naravnih spodrslijajev.

Prav tako ni namen govoriti o kontroli kakovosti v operativnem pomenu pri izvajanju včasih togega da/ne nadzora nad finalnimi izdelki.

Namen zapisa je potreba po prisotnosti pravilno oblikovane kontrole kakovosti pri izvajanju sodobnega proizvodnega procesa, neposredno vezanega na bliskoviti razvoj tehnologije, ki istočasno daje razvojnemu področju vse možnosti kreiranja.

Kontrola kakovosti je morala spremeniti smisel dojemanja proizvodnih izdelkov tako kot ji to narekuje tehnološki razvoj; vendar pa moramo, splošno gledano, ob masovnosti proizvodnje ločiti dve smeri (usmerjenosti) kontrole kakovosti prav tako, kot se da ločiti proizvodnja: proizvodnja široke potrošnje, ter proizvodnja profesionalne opreme. To je sicer zelo groba delitev, vendar namensko ustreza smislu zapisa. Tako bi za prvi primer delitve lahko rekli, da se kontrola kakovosti prilagaja zahtevnosti trga: „izdelek naj bo tako dober, kolikor prenese trg“, drugi primer je zahtevnejši: „izdelek mora biti konkurenčen poljubnemu sorodnemu izdelku, ki je plod hitro prodirajoče moderne tehnologije!“

Odnos in predvsem razvoj kontrole kakovosti v obeh primerih ni enak: tako ko v prvem primeru vodi in usmerja principe kontrole trga (marketing – oblikovnost), jo v drugem usmerja zgolj zanesljivost proizvoda sistema!

Nepravilno pa bi bilo iz te primerjave sklepati na stopnjo važnosti

kontrole kakovosti v enem ali drugem primeru. Tako kot pri nekem profesionalnem izdelku (recimo, da je to avtomobil) pomeni propust kontrole življenjsko usodne posledice, bi take posledice našli tudi pri poljubnem – na videz nepomembnem masovnem izdelku (vzemimo poslednjo vžigalico, ki odzove v usodnem trenutku).

Do tu je bilo govora o kontroli kakovosti v operativnem pomenu: naj bo izdelek kakršenkoli že je, prisotnost kontrole mora odigrati svojo vlogo in ne dopustiti, da se člen v verigi pretrga! Do tu se je kontrola kakovosti držala nečesa, kar je zapisano, nekih načel in pravil s to razliko, da je naš drugi primer potrebna višja stopnja kadrovske pripravljenosti, opreme in pogostosti posegov.

Sedaj pa vzemimo vlogo kontrole kakovosti ob proizvodnem procesu profesionalne opreme: tako finalizacije kot masovne proizvodnje sestavnih delov – komponent. Pri taki vrsti proizvodnje nastopa kontrola kakovosti enakovredno z ostalimi službami, ki vse skupaj kakovost zagotavljajo. Vsekakor pa mora biti zagotovljeno, da se kontrola vključi v dogajanje ob porajanju novega izdelka – sistema praktično na začetku, ker je le tako možno zagotoviti pravočasni preskus na primernem nivoju, za kar je potrebna oprema in kadrovska pripravljenost.

Ob porajanju novega izdelka se je nujno vprašati, ali bo možno držati proizvodni proces pod kontrolo, kar je osnovno merilo za zagotovitev funkcionalnosti in zanesljivosti sistema.

Kje je mesto kontrole kakovosti v sodobnem proizvodnem procesu?

– Ob porajanju – snovanju sistema

– Med proizvodnim procesom samim

– Zadnja faza proizvodnega procesa

– Ko je sistem v eksploataciji
Kontrola se vključi ob nekem danem trenutku v razvoj sistema z namenom, da lahko prične z razvojem kontrolne tehnologije. Kontrolna tehnologija je dokument, ki določa način preskusa sistema. Ta pa je raznovrsten, kot to zahteva oblika sistema in terja praktična uporabnost. Za nastanek kontrolne tehnologije je potrebno spoznati razvojno dokumentacijo in preskusni sistem, ki gaje treba določiti na podlagi analiz. Kontrolna tehnologija služi predvsem enemu namenu: da je preskus zadošten!

Kaj se pa dogaja tik za tem – med proizvodnim procesom samim? Kot smo omenili, je nujno držati proizvodni proces pod kontrolo: to pomeni, da vsako fazo proizvodnega procesa lahko nadziramo, ga vodimo in nanj vplivamo – ga usmerjamo. Osnovna naloga kontrole kakovosti v tem trenutku je zbiranje numeričnih podatkov, s katerimi lahko matematično določimo in usmerjamo proces. Tako matematično dobljene deviacije pa so alarmni zvonec in „fizično“ povratna zanka: takoj ukrepiti – seveda z namenom, da se proizvodna količina kakovostno ohrani. Lep primer za tak proces je proizvodnja hermetičnega kontaktnika, katerega proizvodni proces je silno občutljiv. Pri tem načinu proizvodnje ne velja, da količina pobija kakovost: sele če je proizvodnja masovna, pomeni, da je proizvodni proces pod kontrolo in hkrati, da je kakovost zagotovljena. Naj dodamo, da je podatek o količini za solidnega proizvajalca referenca – s tem je istočasno rečeno, da je proizvod kakovosten!

(Nadaljevanje na 6. strani)

Teško jih je dovolj pohvaliti

Na pobudo mladinske organizacije v TOZD Elektronika v Horjulu so 23. maja zvečer v dvorani Kulturno-prosvetnega društva Horjul – bila je do zadnjega koticčka zasedena – priredili mladinski kviz na temo: Dolomiti v NOV, s katerim so počastili letošnji dan mladosti.

Prireditve, ki je privabila številne domačine in šolsko mladino, je vsestransko odlično uspela, saj so jo organizatorji skrbno pripravili in jo popestrili z nekaterimi dodatnimi točkami v izvedbi učencev horjulske osemletke.

Na kvizu sta sodelovali po dve ekipi mladih iz Iskre-Elektronike in s horjulske osemletke. Čeprav so bila mnoga izmed vprašanj dokaj zahtevna, lahko z zadovoljstvom ugotovimo, da so člani ekip nanje odgovarjali „kot rafali“ borcev, o katerih bojih in doživljajih so govorila vprašanja. Na največ vprašanj tekmujoči niti niso izrabili možnosti polminutnega premisleka, pač pa kot bi ustrelili zdrdrali svoj odgovor – največkrat še celo z dodatnimi pojasnili, prek zahtev vprašanja.

Kviz je dobro vodil Matko Zdešar, ocenjevalno komisijo pa so sestavljali prvoborci s tega področja: Franc Malovrh, Adolf Jeraj, Peter Sečnik, Janez Suhadolc in prof. zgodovine Emil Zirkovnik.

Resnično – bolje se na kviz ni mogoče pripraviti in zato vse do izraze zadnjega rezervnega vprašanja ni bilo mogoče predvideti, katera ekipa bo slavila zmago. Kar ni in ni hotelo priti do razlike v točkah, razen pri ekipah ISKRA II in osemletka II, ki sta za vodilnima zaostali zaradi drobne pomanjkljivosti samo pri enem izmed vprašanj.

Ko so pošla vsa pripravljena in rezervna vprašanja sta ostali ekipi Iskra I in osemletka I z nerešenim rezultatom in potem so se organizatorji odločili za žreb. Le-ta je prinesel zmago ekipi osemletke I.

Med številnimi gosti se je te lepo uspele prireditve udeležil tudi Rudolf Hribnik-Svarun, narodni heroj in komandant SLO Slovenije ter avtor knjige „Dolomiti v NOV“, po kateri je predmetni učitelj zgodovine E. Zirkovnik pripravil vprašanja za kviz.

Ekipo Iskra I so sestavljali: Štefka Potrebuješ, Marija Čepon in Franci Leskovec, ekipa Iskra II pa Mira Res-

To sta obe mladi tekmovalni ekipi tovarne elektronskih instrumentov v Horjulu.

nik, Valentina Trih in Janko Kogovšek. Pevske in piščalkarske točke so izvajali učenci horjulske osemletke, kakor tudi folklorno točko, prijetno in prisrčno, ki je požela zaslužen aplavz polne dvorane. Nastopajoče je s harmoniko spremljal prof. Weingerl.

Organizatorji tega mladinskega kviza so prizadevnim mladinkam in mladincem pripravili knjižne nagrade in bonboniere, že takoj ob koncu prireditve pa je bilo slišati zatrdjanje, da

tokratna, sicer prva tovrstna prireditve horjulske mladine gotovo pa ne zadnja.

Ob koncu smo za vtise poprosili gosta Rudolfa Hribnika-Svaruna. V svoji oceni je bil kratek in jedrnat, kot vselej: „Nedvomno je ta mladinski kviz zelo dobro uspel. Prav je, da se mladi intenzivno seznanjajo z našim narodnoosvobodilnim bojem. Prireditve pa ima prav gotovo, zlasti na tem področju tudi precejšen političen pomen.“

Solidno in zares poskočno so nastopili člani šolske folklorne skupine, ki jih vodi učiteljica Ida Intihar.

ISKRA – ELEKTROMEHANIKA, KRANJ

Kviz dobro uspel

Ob dnevu mladosti je kulturna komisija pri konferenci ZSMS Elektromehanike organizirala zabavno-poučno prireditve pod naslovom „Veš – vem“, o čemer smo v našem glasilu že pisali.

Med poslušalce oziroma gledalce smo razdelili anketne liste in na podlagi slednjih prišli do zaključka, da je kviz popolnoma uspel. Večina je bila mnenja, da bi morala biti tovrstna prireditve večkrat na leto. Postala naj bi tudi tradicionalna. Na filmski trak so jo posneli člani foto-kino sekcije „Iskra“ iz Elektromehanike. Prireditve je odlično povezoval Zdravko Gorjanc s pomočjo Zdenke Brdnjak in

Cveta Severja. Slišali smo tudi nekaj uspešnih interpretacij literarnih del.

Zmagala je ekipa TOZD TEA, na drugo mesto se je uvrstila ekipa iz TOZD Stikala, na tretje pa ekipa skupnih služb.

Med prireditvijo se je zvrstil tudi zabavni program, ki mu je sledil ples ob zvokih ansambla „Dar“.

Ob koncu bi se želeli zahvaliti delavskim svetom Vege, telefonskih elementov z Blejske Dobrave, TEA, Otoč, TEN, ERO ter Mehanizmov za prispevana darila in nagrade sodelujočim.

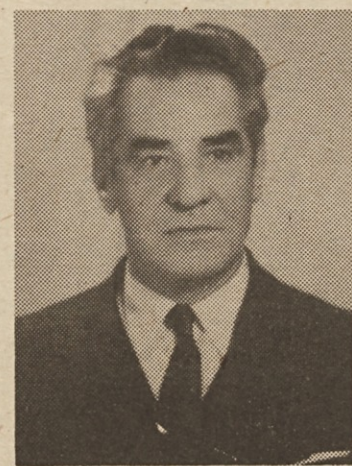
Silvo Sladič

Kviz „VEŠ – VEM“ v Kranju je dobro uspel.

Srečno

Letos 1. IV. je odšel v pokoj Bogoe Bogoev, svetnik glavnega direktorja IC, človek, ki je dopolnil 46 let delovne dobe, od katerih je zadnjih 18 let posvetil Iskri ter njeni uveljavitvi v SR Makedoniji. Kot dolgoletni Iskraš in kot človek zasluži, da mu posvetimo pozornost in se mu zahvalimo za njegov prispevek k napredku Iskre.

B. Bogoev, ki je bil rojen 1. 1909, je pred prihodom v Iskro zavzemal številna vidna mesta ter opravljal pomembne funkcije v gospodarstvu SR Makedonije. Med drugim je bil po nalogu KPM delegat vlade v Lesno-industrijskem podjetju „Treska“ do nacionalizacije, nato pa njen direktor. Po 1. 1947 je postal glavni direktor Lesne, gradbene in nekovinske industrije ter rudnikov Makedonije, pa spet glavni komercialni direktor Generalne direktorije lesne industrije Makedonije, po njenem razformiranju je imel visoko funkcijo v ministrstvu za industrijo LR Makedonije, nakar je 1. 7. 1957. prišel v Iskro kot predstavnik našega podjetja v Makedoniji. Od tega dne dalje je ostal do današnjih dni zvest Iskri.

Bogoe Bogoeva sem obiskal na njegovem stanovanju v Kranju, kjer prebiva po preselitvi iz Skopja, da bi se v miru, proč od dnevnega hrupa in izpušnih plinov, pogovorila o tej polpretekli dobi, da bi dobil snov za ta moj prispevek. Pogovor nama je kaj hitro stekel, saj vsa si bila ves čas njegovega službovanja v Iskri dobra znanca in sodelavca. Jaz sem tiste čase vodil prodajo merilnih instrumentov in selen-skih usmernikov, on pa se je trudil te (in seveda še vse druge) proizvode uspešno plasirati v Makedoniji.

„Svoje delo pri Iskri sem zelo resno zastavil,“ je začel moj sogovornik. „Moj takratni glavni cilj je bil ustvariti Makedoniji Iskri IME ter s tem omogočiti plasman njenih izdelkov. Ugled naše družine je bil in je v Makedoniji spoštovan, zato nisem imel večjih težav pri uvajanju Iskre na tem trgu in pri prevzemanju obveznosti. Večje težave mi je povzročalo izvrševanje obveznosti, ker smo često zamujali z dobavami. („Ne veš kolikokrat sem bil jezen na tebe, ko nam nisi redno dobavljal števec, čeprav so bile dobave pogodbeno vezane!“ mi je dejal, in

pripomnil, da so ga te naše interne pomanjkljivosti dostikrat spravljale ob živce, in na misel, da bi vse skupaj...)

„Uspeh je bil kmalu tu,“ je nadaljeval, „Sklenili smo pogodbo za postavitev prve omrežne skupine Iskrinih Crossbar central za PTT podjetja OHRID – STRUGA, nato pa še 6000 priključkov za Skopje...! Postavitev teh central je bila velika referenca za vse naslednje prodaje telefonije. In ne samo telefonije! V Makedoniji so se kupovali samo Iskrini kino-projektorji in števeci, Iskrine ojačevalne naprave (ozvočenja) so se montirale v tovarnah, ustanovah, šolah in celo po džamijah. Iskrina filiala in ljudje v njej so vsekakor zaslužni tudi za prodajo prvih ŽAT-telefonskih central elektrogospodarstvu Makedonije (Gostivar, Vrutok, Raven, Vrben). Organizirali smo svoj lastni Inženiring za daljinske komande in merjenja. Vsekakor smo bili ves čas do danes v našem predstavnstvu in filijali v Skopju izredno aktivni in smo svoje zadolžitve in plane redno presegali, s tem pa po vseh svojih močeh pomagali celotnemu delovnemu kolektivu Iskre izpolnjevati zadolžitve in premagovati marsikatero težavo pri plasmaju svojih izdelkov.“

Filiala Skopje je pod njegovim vodstvom iz leta v leto, tako kot Iskra, na makedonskem trgu pridobivala na ugledu, in skoraj ni bilo večjega investicijskega objekta, da Iskra ne bi sodelovala s svojimi izdelki (Največji med njimi so vsekakor: Zelezara Skopje, OHIS Skopje, Zletovo...) L. 1969 je bil B. Bogoev imenovan za svetnika glavnega direktorja IC, nakar se je preselil v Slovenijo in kot vse izgleda bo tu tudi ostal.

Ob odhodu v pokoj, so se mu za njegov osebni delež pri vzpostavitvi trajnih poslovnih vezi z Iskro iskreno zahvalile mnoge makedonske delovne organizacije in ustanove, kar mu je vsekakor utrdilo zavest, da je svoje delo opravil zadovoljivo, da je zaradi svojega pozitivnega delovanja v Makedoniji ugledna in spoštovana osebnost. Nadeja se, da je tako tudi v Iskri, kajti rad bi s toplim stiskom roke in s prisrčno besedo poplaknil, če je bilo in kar je bilo kdaj (in zdaj) narobe.

„In moj najlepši trenutek? To je bilo takrat, ko je Iskra prejela državno priznanje za njeno nesebično pomoč gospodarstvu in posebej PTT Skopje ob silovitem potresu 1. 1963, saj sem bil tudi jaz član tega odlikovanega kolektiva.“

Kavo, ki mi jo je skuhala prijazna, skromna in tiha domačica Rada, sem že zdavnaj popil, odlično vino iz Kavadrcev je spuhleto, ura je bila noč, poslovili smo se kot dobri prijatelji, ki drug drugega spoštujemo, ker vemo, da so bila leta prebita v Iskri koristna, saj se je prav pri Bogoe Bogoevu uresničevalo izročilo Simona Gregorčiča

„... Dolžan ni samo, kar veleva mu stan,

kar more, to mož je storiti dolžan!...“

Igor Slavec

Obvestilo

Šahovska sekcija Elektromehanike prireja šahovski ekipni turnir, ki bo dne 6. 6. 1975 ob 17. uri v dvorani delavskega samoupravljanja (nad menzo) v Kranju.

1. Na tem turnirju imajo pravico udeležbe 4-članske ekipe (1 rezerva) posameznih TOZD. TOZD zastopata lahko tudi 2 ekipi.
2. Prvovrščena ekipa dobi prehodni pokal. Prehodni pokal bo v njeni lasti do prihodnjega turnirja, ki bo naslednje leto. Če ekipa osvoji pokal trikrat, ga prejme v trajno last.
3. Vsaka ekipa mora imeti potrjeno, da so njeni člani iz njihove TOZD.
4. Turnir bo izveden po Bergerjevem sistemu. Propozicije veljajo iz šahovskega priročnika 1966 s tem, da ima vsak igralec na razpolago 10 minut časa za razmišljanje med partijo.
5. V primeru delitve mesta odloča:
 - a. boljši rezultat proti zmagovalcem,
 - b. boljši rezultat po Sonnebornu,
 - c. ponovni medsebojni dvoboj.
6. Prijave je treba poslati najkasneje do 5. 6. 1975 na naslov: Brce Martin, TAO – ELEKTROMEHANIKA KRANJ, ali na telefonsko št. 22221, int. 21–54. Želimo, da se šahovskega ekipnega turnirja udeleži čim več ekip. Vabljeni!

VELIK POMEN
KONTROLE KAKOVOSTI
V PROIZVODNJI
ELEKTRONSKE
TELEFONIJE

(Nadaljevanje s 5. strani)

Zadnja faza procesa je vedno preskus kot funkcija neke podane zahteve: oblikovnost, praktičnost – funkcionalnost. Proizvod profesionalne narave zahteva vedno tudi preskus na funkcionalnost. Rekli smo že, da je končno vedno vprašljiva zanesljivost: ta pa je „izračunljiva“, ko je funkcionalnost zagotovljena. Primer telefonske opreme ni tu nobena izjema! Da omogočimo te zahteve, je nepreklicno potrebno troje:

- razvita kontrolna tehnologija
- določen preskusni sistem
- nadzor specialista področja

To so v zelo strnjeni obliki podane zadolžitve kontrole kakovosti v sodobnem proizvodnem procesu. Iz teh zadolžitvev pa je lahko sklepati na potrebo po opremljenosti kontrole: tako kadrovske, kot opremljenosti s preskusnimi pripomočki. Vsako noviteto, vsako komponento ali element je potrebno posebej preverjati in skrbeti, da sistem sam ne preraste preskusnega sistema. Prav tako kot na ostalih področjih in službah je potrebno tudi tu neprestano zasledovati napredek tehnologije – predvsem bazične; ta pa ni majhen: vsako leto je ta skok tako velik, da so za spoznavanje potrebna štiri inženirska leta.

Rudi Turk

6 ISKRA
Številka 19–31. maj 1975

Gospodarska kriza ni prizanesla nikomur

V sedanjem obdobju gospodarske krize, ki je zajela večji del sveta, dobro pa jo občutimo tudi v Jugoslaviji, le redko katero podjetje posluje tako, kot bi želelo. Problemi so in nastajajo na širokem področju poslovanja, vse od nakupa reprodukcijskega materiala, prek proizvodnje do prodaje končnih izdelkov.

Tudi v celjskem EMO ne gre vse tako, kot bi želeli: gospodarska kriza ni prizanesla nikomur. V letošnjem prvem četrtletju so poslovali precej bolje kot v istem obdobju lani, toda načrtov, ki so si jih zastavili za letošnje prve 3 mesece, niso povsem uresničili.

Poglejmo najprej proizvodnjo. Zaradi številnih težav, s katerimi so se spoprijemali v posameznih TOZD, je podjetje doseglo samo 87% količinske in 90% vrednostne proizvodnje. Ti odstotki pomenijo, v kakšnem obsegu so uresničili načrt za letošnji januar, februar in marec.

Odstopanje je največje pri TOZD Odrski, Bistrica, Orodjarna in Kruševac.

Če pa primerjamo proizvodnjo z enakim obdobjem lani, je indeks vrednostne proizvodnje 142%, količinski pa 93%. Na takšno povečanje vrednostne proizvodnje so vplivale delno višje prodajne cene, delno pa večja izbira izdelkov.

Na uspešno poslovanje so v dokončni meri vplivali tudi stroški proizvodnje, ki so jih precej prekorajčili. Največjo vrednost v strukturi stroškov je predstavljala vrednost materiala.

EMO je imel največ težav v prvem trimesečju s položajem na trgu, ki je bil skoraj za vse njegove izdelke zelo slab. Izjeme so bili le trika radiatorji, oblikovana posoda, odpreski in težki kotli.

Pri analizi tega so ugotovili, da je temu v precejšnji meri kriva nestimulativna marža pri trgovcih, ki raje prodajajo uvoženo blago, saj ima le-to pristo maržo.

Eden izmed problemov je tudi zasičenost trga, saj je bila ponudba z majhno izjemo skoraj pri vseh njihovih izdelkih na domačem trgu večja od povpraševanja. Takšen položaj je podjetje še bolj prisililo, da se je začelo preusmerjati na izvoz, kjer pa še ne dosegajo ugodnih cen.

Zaradi omenjenega položaja na svetovnem trgu, ki se bo po predvidevanju strokovnjakov že čez nekaj mesecev popravil, niso mogli v celoti uresničiti izvoznega načrta niti količinsko niti vrednostno.

Medtem ko so na domačem trgu prodali za nekaj več kot 200 milijonov dinarjev izdelkov, so za izvoženo blago iztržili približno 13,5 milijona dinarjev.

Večji del izvoza je šel na konvertibilno območje, glede na posamezne države pa so največ izvezli v Libanon, Nemško demokratično republiko, Italijo, Francijo in Češkoslovaško.

Toliko o prodaji! Poglejmo, kako so kupovali material in surovine.

Zaradi nezavidnega finančnega stanja in zaradi vse večjega naraščanja zaloga gotovih izdelkov so letos prvič pristopili k akciji zniževanja zaloga surovin. V prvih treh mesecih so se zaloge zelo zmanjšale, kar je predstavljalo veliko olajšanje pri slabem finančnem stanju. Ob tem je treba poudariti, da proizvodnja zaradi tega ni bila nič prizadeta.

V prvem kvartalu je bila oskrba v glavnem zadovoljiva. Nekaj težav so imeli pri nakupu pločevine, ker je tanka pločevina iz naših železarn pogosto nekakovostna, pri srednji in

debeli pločevini pa dobave zavlačujejo.

Več težav so imeli tudi pri nakupu kemikalij – predvsem živca ter natrijevega in kalijevega klorida.

Vse to velja za nakup na domačem trgu, seveda pa morajo v EMO nekatere materiale in surovine tudi uvažati, čeprav bi jih – razumljivo – raje kupovali doma. Največ so na začetku tega leta uvažali iz Grčije, Demokratske republike Nemčije in Italije.

V EMO je bilo konec marca zaposlenih nekaj manj kot 3600 delavk in delavcev, kar je manj kot konec lanskega leta in tudi manj kot so načrtovali. Še vedno je precej močna fluktuacija, pri moških večja kot pri ženskah.

Za izplačila osebnih dohodkov so januarja, februarja in marca porabili skupno skoraj 30 milijonov dinarjev. V to vsoto niso všteti honorarji, nagrade, regres, racionalizacije in podobno.

Poprečni OD je v tem obdobju znašal 2.935 dinarjev, izračunali pa so ga na podlagi poprečja dejansko izplačanih ur v treh mesecih (184 ur).

Po gospodarski plati v prvem četrtletju v EMO rožice torej niso cvetele. Glavni vzrok, da niso v celoti uresničili načrtovanih ciljev, je v tem, da niso dosegli realizacije gotovih izdelkov, kar je posledica zmanjšane kupne moči prebivalcev in delne zasičenosti tržišča z določenimi izdelki. Zaloge gotovih izdelkov so se precej povečale, kar je vplivalo na likvidnost podjetja. Da bi čimprej prebrdili težave, bodo morali povečati prodajo, znižati zaloge ter zagotoviti likvidno stanje EMO ter predvideno akumulacijo.

V to akcijo se bo moral vključiti celoten kolektiv. Lado Drobež

Malo besed za veliko spominov

V okviru proslav 30. obletnice osvoboditve, je bil letos organiziran pohod MPE po poteh vojnopolitičnega vodstva NOV in POS. MPE – mladinska pohodna enota heroja mesta Ljubljane je na tem pohodu prehodila 245 km.

Eden izmed neutrudnih „pešakov“ je bil tudi mladi telefonist iz ISKRA, TEN – Stane Luzar.

MPE mesta heroja Ljubljane je prehodila 245 km.

Povprašali smo ga o tem pohodu: Stane, kje vse vas je vodila pot?

Odšli smo v soboto 26. aprila iz Ljubljane čez Dolomite, Iskega Mokra, do partizanskega Roga, Bele krajine, Gorskega Kotarja, Brkinov, Ajdovščine, Notranjske in Pügleda ter se 8. maja priključili udeležencem proslave ob odkritju spomenika narodnemu heroju – Francu Rozmanu-Stanetu.

V zgodnjih jutranjih urah 9. maja smo za „mimogrede“ prehodili še pot ob „Žici okupirane Ljubljane“ in nato

prisostvovali osrednji proslavi ob odkritju spomenika „Revolucije“.

In kaj vse ste doživeli na poti? Na poti smo obiskali vse spomenike, ki so vezani na našo revolucijo, obiskali in pogovarjali smo se z udeleženci narodnoosvobodilnega boja, poslušali smo njihove spomine, ki jih vežejo na pot, ki smo jo prehodili.

Pogovarjali smo se s čolnarji, ki so prepeljali delegate za zasedanje AVNOJ, pogovarjali smo se s pripadniki JLA in vsak večer smo imeli taborni ogenj s programom, ki so ga pripravili učenci osnovnih šol. Še bi lahko naštevali, a naj rečem samo na kratko, da smo preživeli in podoživljali prave partizanske dni.

Spali smo po šolah, šotorih in na kozolcih, hranili so nas gostoljubni domačini, ki so tudi v težkih časih delili svoje z borci. Vsak dan je bil dragocen mozaik spominov in spoznanj, ob katerem smo pozabili na žulje, dež in vročino, ki so nas spremljali na poti. Bili smo del tistih ljudi, ki so nas gostili, bili smo živ spomin na tiste dni, ko so po krajih odmevale puške in mitraljezi. Vsak večer smo zaspani s spoznanjem, da je ta zemlja, po kateri smo hodili, vzredila veliko dobrih ljudi.

Kdo vse je sestavljal to enoto? Enota je bila prava Jugoslavija v malem, ker so bile v njej zastopane vse narodnosti, za kar gre zahvala pripadnikom JLA, ki so se udeležili tega pohoda.

Stane je povedal veliko več, kot smo zapisali, vendar naj na koncu napišemo le še tole: „Obiskal sem kraje, našel sem prave ljudi, spoznal mnogo prijateljev, in doživel veliko lepega.“

Zelel bi, da ta pohod postane tradicionalen, kot spomin in zahvala tistim, ki so dali pomen tej poti.

Ivala vodstvu tovarne TEN in mladinski organizaciji, ki sta omogočila, da sem se lahko udeležil tega pohoda!“

Knjižnica v PPC že deluje

Vsi tisti, ki v naši stolpnici na Trgu revolucije 3 opravljajo svoje delo, gotovo še ne vedo, da je v prvi kleti tudi Splošna priročna knjižnica. Ta knjižnica predstavlja sestavni člen celotnega informativnega sistema INDOK službe, ki skupaj z njo pokriva s strokovnimi informacijami celotno ZP ISKRA.

Ze ob načrtovanju celotnega organizacijskega koncepta vseh organizmov v Prodajno projektivnem centru se je organizatorjem podarila ideja, organizirati priročno knjižnico ter tako na enem mestu združiti vso strokovno literaturo (knjige, revije, kataloge, priročnike), ki so se do sedaj nahajali v omarah posameznih strokovnjakov, hkrati pa tudi knjižnico povezati z ostalimi strokovnimi knjižnicami v ISKRI. Zato je bilo že ob preselitvi v stolpnico sodelavcem naročeno, da je treba vso strokovno literaturo oddati v knjižnico. Tako je po treh mesecih trdega dela, ki ga je opravila bibliotekarka Marija Kržan pod strokovnim vodstvom INDOK službe, knjižnica v PPC začela delovati.

Kot smo že povedali, se knjižnica nahaja v prvi kleti, v dveh večjih sobah, lepo opremljena in trenutno založena s fondom literature, ki so ga do nasetitve v PPC imeli posamezni strokovnjaki in organizacijske enote na svojih lokacijah. Knjižnica sodi organizacijsko v okvir delovne skupnosti ISKRA – Poslovne stavbe, strokovno pa v okvir INDOK službe ZP ISKRA.

Kako uporabljati knjižnico? Ker knjižnica ni sama sebi namen, želimo na kratko informirati vse, ki se zanimajo za strokovno literaturo, kako priti do strokovnih informacij in literarnega fonda.

Če želite dobiti določene informacije, to je retrospektivne poizvedbe na določeno temo, ali periodične selektivne informacije (SDI), vam je potrebno natančno izpolniti določen obrazec, ki ga dobite v knjižnici. Vaše naročilo bo knjižničarka posredovala v centralno INDOK službo, ki vam bo s pomočjo računalnika posredovala seznam literature, ki govori o vašem problemu in na osnovi vaše izbire tudi potrebno knjigo, revijo, ali referat.

Nove knjige in druge monografije prav tako naročate na posebnem formularju ter ga dostavite v knjižnico. Knjige bodo nabavljali prek centralne INDOK službe iz sredstev, ki jih v ta namen združujejo vse TOZD Iskre v INDOK službi, po vsakoljetnem letnem planu. Tudi kata-

loge in prospekte lahko naročite na enak način.

Knjižnica bo organizirala tudi pošiljanje revij na vpogled – kroženje uporabnikom, ki želijo tekoče prejemati strokovne informacije. Zato bodo morali tisti, ki želijo dobiti revije v kroženje, obvestiti knjižnico, katere revije želijo dobiti redno v pregled. Uporabniki pa bodo seveda morali revije v predvidenem roku pregledati in jih redno vračati.

Ves knjižni fond, ki je trenutno že zbran v Iskri in drugih strokovnih knjižnicah v republikli, vam je torej na razpolago, seveda z obveznostjo, da je

vse izposojeno treba redno vračati, kajti v nasprotnem primeru bo treba izgubljeno plačati.

Prav tako pa se bomo morali v PPC še dogovoriti, da bo vsa strokovna literatura, ki bo prišla v PPC, posredovana najprej v knjižnico, kjer jo bodo ustrezno registrirali in šele nato posredovali koristnikom.

Na ta način bomo v prvi vrsti prišli do informacij, kakšna literatura prihaja v PPC in kaj vse in pri kom se le-ta nahaja. To bo v korist nam vsem v PPC kot tudi vsem ostalim delavcem v ZP Iskra.

Zavedati se moramo, da je literatura koristna šele takrat, ko je dostopna širokemu krogu koristnikov. M. S.

NOV DOSEŽEK NA PODROČJU PREIZKUŠANJA NAŠIH IZDELKOV

Naprava za kontrolo staranja Reedovih kontaktov (staralnik)

Pri novi elektronski telefonski centrali M 10 C je eden glavnih elementov tudi nov hermetično zaprt Reed kontaktnik, od katerega je v veliki meri odvisna kvaliteta telefonske pogovora. Za kontrolo in merjenje raznih parametrov kontaktnika med njegovim umetnim staranjem smo v obratu MN izdelali napravo, ki je v pogledu tehniških lastnosti vsaj enaka, če ne boljša od znanih naprav drugih evropskih proizvajalcev.

Projekt tako zahtevne naprave je naredila skupina strokovnjakov iz obrata MN in tovarne ATC. Težišče del je bilo na univerzalnosti oz. prilagodljivosti sistema in zanesljivosti delovanja, predvsem z ozirom na vpliv zunanjih motenj. V ta namen vsebuje naprava v posameznih podsestavih izvirne tehnične rešitve ter izpopolnitve. Celotno napravo sestavlja 8 modulov, ki vsak zase predstavljajo ključeno celoto, s čimer je omogočena istočasna izvedba različnih testov in kontrola staranja različnih kontaktnikov.

Med življenjskim preizkusom reedovih kontaktnikov, ki traja približno tri dni, se izvrši od enega do štiri milijone preklopov in pri vsakem preklopu se izmeri tri glavne parametre:

- kontaktno upornost
- odpadni čas (lepitev)
- trajni sprejem kontaktnih ploskev

Vsi generatorji in merilniki so narejeni z naj sodobnejšimi integriranimi vezji serije COS/MOS in HLL, s čimer

je dosežena relativno majhna velikost testirne enote in velika zanesljivost. Kot taka se uvršča v sam vrh tovrstnih naprav, tako v pogledu električnih karakteristik (majhna poraba, univerzalnost, fleksibilnost, zanesljivost) kakor tudi v pogledu mehanskih karakteristik (modulna izvedba), vzdrževanje in enostavnega posluževanja.

Avtomatska naprava za kontrolo staranja reedovih kontaktnikov je izredno pomembna za določanje kvalitete Reed kontaktnikov in nepogrešljiv člen v vrsti kontrolnih naprav s tega področja. B. S.

Udeleženci so se na Bloški planoti srečali z narodnim herojem Stanetom Semičem-Dakijem.

Udeleženci pohoda so nekajkrat padli v tako gostoljubno „zasedo“.

Z IZLETOV NA LUBNIKU IN ŠPIKU

Ze škofjeloški grofje so vedeli, da je Lubnik lep vrh. Zanj so slišali tudi planinci Elektromehanike in se odločili nanj popeljati čim več članov, oz. članic.

V počastitev 30. letnice osvobo-

ditve so izvedli akcijo „100 žensk Elektromehanike na Lubnik“, ki je zelo lepo usela. Vsaka udeleženka je prejela posebno izkaznico, kjer bo registrirala še naslednja dva pohoda v prihodnjih letih. Po uspešno opravljenih treh pohodih (na različne vrhove) bo vsaka prejela še posebno priznanje. Kot že rečeno, je akcija (v splošno zadovoljstvo vseh udeleženc in ob lepem vremenu) dobro usela. Toda žal je treba povedati, da kljub prizadevanjem organizatorja in pri preki 4000 zaposlenih žensk se akcije ni udeležilo 100 žensk, pač pa le 60.

Ze naslednjo nedeljo so izvedli vzpon na Špik, ki je poleg Triglava in Jalovca naša najmočnejša gora in pravo nasprotje Lubniku. Prva zložna, kopasta in že vsa v zelenju s kočo in „čajkom“ na vrhu, druga strma, kamnita z ostrim vrhom še precej v snegu, daje videz opustošenja od številnih plazov, ki so strahovito gremeli v dolino in le z vpisno knjigo na vrhu. Tudi po udeležbi sta bila vzpona različna, slednjega sta namreč zastopali le dve udeleženki, prvega pa le dva zastopnika. Če navedem še podatek, da so se med obema akcijama udeležili tudi tradicionalnega triglavskega smuka od Staničeve koč, lahko zapišem, da so to delovni planinci, ki skrbijo za pestrost in aktiven počitek članov delovnega kolektiva. R. N.

Nagrade za prvomajsko križanko

Do razpisane roka smo prejeli 253 rešitev prvomajske nagradne križanke. Žrebanje smo opravili 27. 5. 1975. v prostorih uradništva, pri čemer so bili izžrebani naslednji srečni dobitniki:

- nagrada din 150: Erna Slak, IEZE – TOZD Elektroliti, Mokronog
- nagrada din 100: Franc Zgovec, Črni vñ nad Idrijo 88
- 10 nagrad po din 50: Anica Mihelčič, Elektromehanika – TOZD TEA
- Andrej Horvat, Emo Celje – TOZD TOBI, Slov. Bistrica, Viktor Šmid, Elektromehanika – TAO, Anica Keber, Iskra TGA Reteče, Škofja Loka, Janez Zavrl, Elektromehanika, Marija Mihelčič, Kranj cesta 1. maja, Igor Gabrič, Iskra Commerce, skladišče Kranj, Dora Vozelj, Ljubljana, Postojnska 27./III., Jure Mohorčič, Elektromehanika TOZD Števcji, Alenci Rus, Iskra Commerce.

Izžebanim bomo nagrade poslali po pošti.

Nad 1.600 nastopajočih

Za letošnje XI. letne športne igre v Novem mestu mirno lahko trdimo, da bodo doslej najbolj množične, saj se je prijaviло skupno 1661 športnic in športnikov, ki se bodo med seboj pomerili — ženske v 6 in moški v 8 športnih disciplinah in šahu.

Kot vemo, bodo letošnje igre 28. in 29. junija v Novem mestu, kjer imajo dovolj ustreznih športnih objektov za tako množično športno prireditve. Kljub temu pa bo del košarkarskih in rokometnih tekmovalnih spričo tolikšnega števila prijavljenih ženskih in moških ekip le treba prenesti še v Šentjernejo, sicer vseh srečanj ne bi mogli opraviti v dveh dneh.

Kot vsako leto bodo najprej zastavili nogometišči. Le-ti bodo v predtekmovalnih po skupinah že do 10. junija izbrali štiri finaliste, ki se bodo v finalu v Novem mestu „poklali“ za uvrstitev na prva 4 mesta med prijavljenimi 16 ekipami. V posamezni športni zvrsti se je za igre prijavilo naslednje število tekmovalnih ekip (za letos še po starem — torej po organizacijah ZP, kakršne so bile do konca lanskega leta): **odbojka:** ženske — 6 ekip, moški 14 ekip, **košarka:** ženske 6, moški 16 ekip, **rokomet:** ženske 11, moški 11 ekip, **kegljanje:** ženske 14, moški 20 ekip, **streljanje:** ženske 14, moški 19 ekip, **namizni tenis:** ženske 9, moški 18 ekip, **balinanje:** 6 moških ekip, **šah:** 16 moških ekip. Kegljači in kegljačice ter balinarji bodo po sprejetem razporedu in zaradi dolgotrajnosti tekmovanja, nekaj

svojih srečanj opravili celo že v petek, 27. junija popoldne, medtem ko bo levi delež vseh bojev v soboto, po slavnostni otvoritvi iger in popoldne do pozno v večer, finalna srečanja pa bodo v nedeljo, 29. junija do poldneva tako, da bo po zadnjih tekmah ostalo dovolj časa za izračun rezultatov in izdajo zaključnega biltena XI. letnih športnih iger Iskre ter za slavnostno razglasitev rezultatov in podelitev odličij, ki bo ob 16. uri v motelu na Otočcu.

Organizatorji letošnjih iger, skupno s komisijo za šport pri sindikalni konferenci ZP že imajo polne roke dela še zlasti, ker si bodo prizadevali za brezhibno organizacijo tekmovanj in dobro počutje tolikšnega števila športnikov iz delovnih organizacij Iskre v Novem mestu.

Prav zato, da bi bilo ta dneva v Novem mestu vse kot si želimo, svetujemo vodjem ekip, naj čimprej sporočijo organizatorjem v TOZD Napajanja v Novem mestu potrebe po prenočiščih in prehrani za svoje tekmovalce, ker le tako bo ob sorazmerno skromnih zmogljivostih možno zagotoviti vsem nastopajočim solidno prehrano in prenočišča.

Gostoljubni Novomeščani bodo poskrbeli tudi za dobro označitev vseh igrišč, za orientacijo pa so pripravili natančno skico vsega dogajanja v Novem mestu in športnikom Iskre kličejo — nasvidenje 28. in 29. junija v Novem mestu!

— J. C. —

Nad 600 učencev v »šoli v naravi«

Lani pozno jeseni smo dokaj obširno zapisali o uspehih članov šolskega planinskega društva ŠC Iskra v Kranju, ki so družno s svojimi vzgojitelji s prostovoljnim delom obnovili in usposobili nekdanjo vojaško karavlo na Zelenici, pod Vrtačo. Dom, ki so ga poimenovali po ponesrečenem učencu ŠC Iskra Janezu Rezarju, so obnovili predvsem zato, da bi služil ljubiteljem planin in smučanja kot prijetno pribežališče, hkrati pa tudi za šolo v naravi, kjer naj bi se pozimi zvrstili vsi učenci pri vadbi smučanja.

No, kujava zima dolgo ni dovolila, da bi na Zelenici zares začeli s šolo v naravi učencev vseh šol in razredov ŠC. Slednjič je, pravzaprav že za svoj konec zima le odprla svojo dlan in tako vsaj na koncu lahko izpolnimo svojo obljubo in na kratko zapišemo, kako so učenci ŠC izkoristili svoj, s prostovoljnim delom obnovljeni dom na Zelenici.

S šolo v naravi za učence poklicne šole in srednje tehniške šole so hoteli na Zelenici začeti že v lanskem decembru, vendar te želje niso mogli izpolniti, ker pač ni bilo snega. Potem ga je pa zapadlo toliko, da nekaj dni sploh ni bilo mogoče priti na Zelenico, a ko se je slednjič le toliko sesedel, da je bila pot na Zelenico mogoča, se je končno začelo.

Šola v naravi Šolskega centra Iskra je stekla 9. februarja, ko je v Dom Janeza Rezarja pod Vrtačo prišla prva skupina učencev. Vsaka skupina je na Zelenici ostala po tri dni, v katerih je pod vodstvom svojih učiteljev prešla osnovno šolo smučanja. Do 15. maja, ko je na Zelenico prišel zadnji razred učencev, se je v šoli v naravi zvrstilo skupno nad 600 učencev vseh razredov poklicne in srednje tehniške šole Šolskega centra Iskra, ki so si tu pridobili osnovno smučarsko znanje.

Šola v naravi Šolskega centra Iskra smo pravzaprav „ujeli za rep“, čeprav smo sicer obljubili, da bomo mlade smučarje obiskali že prej. Naš obisk je torej veljal učencem zadnje izmene šole v naravi, ki sta jih na Zelenico pripeljala Gabrijel Perko in Ivan Stružnik, da bi jim v sicer kratkih treh dneh posredovala vsaj osnovno teoretično in praktično znanje lepega in koristnega smučarskega športa. Oba vzgojitelja, pa tudi sami učenci so si prizadevali čimbolje izkoristiti tridnevno vadbo na še preostalem snegu na plazju nad zgornjo postajo sedežnice na Zelenico. Izkušnje kažejo, da je letošnja šola v naravi, ki jo je Šolski center Iskra dobro organiziral, učitelji pa tudi dodobra izkoristili za to, da bi učenci od nje odnesli kar največ koristi, uspela. Pri tem se je izkazal tudi

Udeleženci zadnje izmene „šole v naravi“ na Zelenici.

Ivan Stružnik svojim učencem kaže vožnjo v plužu.

dom pod Vrtačo, ki je v tridnevni izmenah od 9. februarja do 15. maja gostoljubno sprejel skoraj vseh 640 učencev ŠC Iskra.

In še za konec. Zdaj, ko je smuka na Zelenici pri kraju, pri kraju pa tudi šola v naravi, bo Dom pod Vrtačo zaprt. Tako kot doslej, nameravajo s prostovoljnim delom popraviti streho

in dokončati še nekatera notranja dela, za katera doslej ni bilo pravega časa.

Tako bodo dom še izpopolnili in bo v bodoče lahko še koristneje služil namenom, za katere so ga člani Šolskega planinskega društva in vzgojitelji ŠC Iskra preuredili iz opuščene planinske karavle.

ZDRAVNIŠKI KOTIČEK

V tej številki pričenjamo z objavo člankov o vprašanih zdravja oz. bolezni in poškodb, ki utegnejo prizadeti delavca na delovnem mestu, pa tudi doma ali na poti. Poskušali bomo opisati najpogostejše vrste poškodb in ustrezno prvo pomoč, kakor tudi nekatere poklicne bolezni in njihovo preprečevanje. Občasno bodo predmet te rubrike tudi članki o splošni higieni, o zdravju in zdravstveni zaščiti.

Nekatera poglavja prve pomoči imajo še poseben pomen in veljavo v pogojih civilne zaščite in splošne ljudske obrambe.

Danes objavljamo povzetek poglavja **ELEKTRIČNE POŠKODBE** iz knjige „Osnove prve pomoči za vsakogar“, ki jo je spisal priznani slovenski strokovnjak prof. dr. Mirko Derganc. Za to poglavje smo se odločili brez ozira na drugačen vrstni red v knjigi zato, ker so neizogibno z električnim tokom možne in pogoste v vsakem delovnem mestu v tovarni in vsaki drugi dejavnosti, pa tudi — in celo ne nazadnje doma ter končno še na poti, zaradi možnosti dotika pretrganega daljnovoda ali udarca strele.

ELEKTRIČNE POŠKODBE

Če pride človek v dotik z žico ali napravo pod električno napetostjo, steče skozi njega električni tok. Človeka lahko ubije že tok napetosti 100 V ali pa lahko izjemoma ostane živ tudi po stiku s tokom nad 2000 V.

Za stopnjo električne poškodbe je odločilna količina toka, ki steče skozi telo. Kolikšen je v posameznih primerih ta tok, je odvisno od načina in trajanja dotika s tokovodnikom, nadalje od vlažnosti telesa in obutve ter od kakovosti tal oziroma predmeta, ki se ga žrtev dotika z drugim delom telesa, kjer naj bi tok našel pot v zemljo (neprevodne obloge so na primer: guma, porcelan, steklo, plastične mase, i. p. ali prevodne obloge: kovine, zemlja, beton).

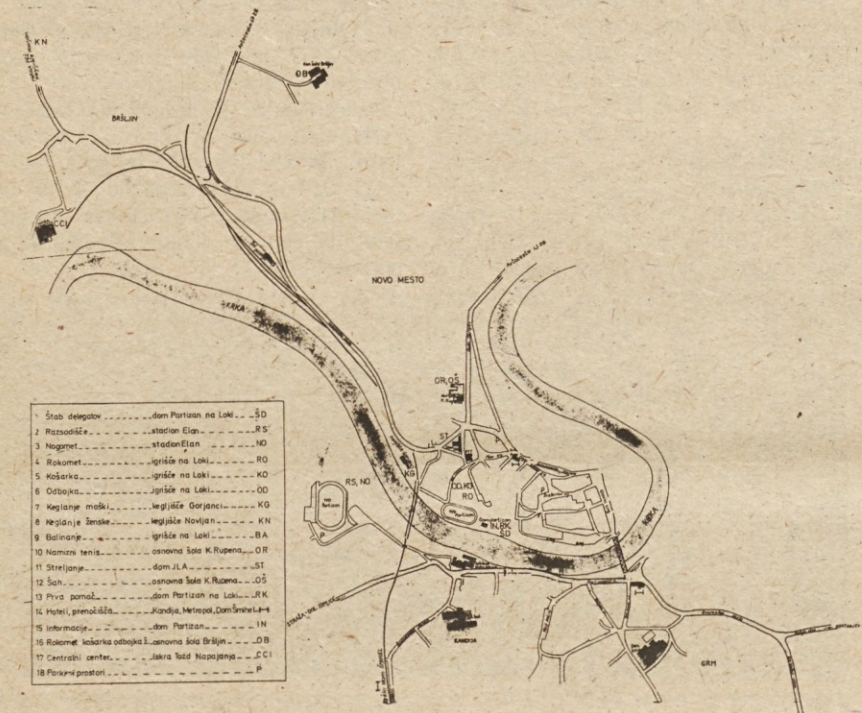
Najbolj nevaren je tok, ki steče skozi levo roko in nato skozi srce ali glavo, ker poškoduje srčno mišico, ožilje, živčevje in možgane ter povzroča opekline. Tok visoke napetosti, to je nad 250 V, povzroča še težje in še nevarnejše poškodbe.

Tok nizke napetosti poškoduje predvsem srce in živčevje. Na vstopnem in izstopnem mestu toka se včasih pokažejo na koži vidne spremembe; to so tako imenovane električne značke, ki imajo velikost leče, so sivorumeni barve, rahlo dvignjene nad površino in imajo vdrtino na sredini.

Takšne značke se pojavijo tudi na mestih, kjer tok prestopi iz enega dela telesa na drugega, kot med nogami ali med laktom in oprsem. Če steče takšen tok skozi srce, zmoti redni utrip in povzroči naglo trepetanje srčnih prekatov, ki srce v najkrajšem času izčrpa in ustavi. Kadar srčna mišica dalj kot 3 minute miruje in torej ne dovaja krvi v možgane, odmrejo občutljive možganske celice in nastopijo nepopravljive okvare, ki se končajo s smrtjo. Delovanje na živčevje utegne povzročiti krč mišičevja — najnevarnejši je krč prepone, ki ustavi dihanje. Tok pa lahko tudi ohromi center za dihanje v hrbtenu mozga.

Tok visoke napetosti (nad 250 V) lahko trenutno ubije človeka, če ohromi pomembna živčna središča. Na splošno pa povzroča takšen tok poškodbe na mestu vstopa oz. dotika telesa s prevodnikom in na mestu izstopa toka iz telesa v zemljo. Na teh mestih nastanejo hude električne opekline ali ožganine različnih razsežnosti do izoglenelosti. Pogosto so okvare tkiv (mišic, kit, živcev in kosti) še bolj obsežne in usodne. Poleg pravih električnih opeklin zaradi obločnega plamena ali tokovne toplote, lahko nastanejo še opekline, ki so jih povzročili goreči okolni predmeti ali obleka. Če poškodovanec ne umre neposredno od električnega udara, se zaradi hudih poškodb razvije šok takoj ali čez nekaj časa, včasih pa nastopijo nevarne okvare ledvic, ki čez nekaj dni prenehajo izločati seč.

Ostale poškodbe nastanejo zato, ker lahko udarec električnega toka vrže žrtev ob tla ali sosednje predmete, kar utegne povzročiti zlome udov in hrbtenice ali ostale poškodbe. Nevarni so tudi krči mišic, ki so včasih tako siloviti, da pride do izpahov, pretrganja mišic ali kit in celo do prelomov kosti. Povzročiti pa utegnejo tudi krčevito stiskanje pesti okoli tokovodnika.

Z IZLETA NA ŠMARNI GORI

Kar malo nenavadno. Planinci bivšega IRI, (odslej planinci s Tržaške c. 2. v Ljubljani), ki so lansko planinsko sezono zelo uspešno zaključili z vzponom na najlepši vrh Evrope, to je na 4478 m visok Matterhorn, so si za letošnji prvi izlet izbrali 667 m visoko Šmarno goro.

Proti pričakovanju se je izleta udeležilo preko dvajset odraslih Iskrašev in nekaj njihovih otrok. Iz Medna smo se podali preko visečega mostu čez Savo v Pirniče in od tod do vznožja Grmade. Dobra polovica bolj korajžnih se je odločila za plezalno pot na

Grmado, drugi pa so jo ubrali po normalni, lažji poti. Po pravem vzponu ob varovalni vrvi in klinih smo hitro priplezali do vrha grebena, kjer se poti združita. Skupaj smo nadaljevali proti vrhu Grmade, preko sedla na Šmarno goro. Po številu obiskovalcev s je videlo, da ta priljubljeni vrh ljubljancem vedno bolj obiskujejo, posebno ob nedeljskih dopoldnevih. Zaradi hude vročine se nam je prilegel počitek pod lipo. Prisluhnili smo tudi lepemu zvonjenju ob 11.30 uri, kar opravljajo tu že od časa Turkov v spomin na dobljeno bitko. Razgledali smo se še po ljubljanski kotlini in kamniških planinah, naredili nekaj posnetkov in se zadovoljni spustili v dolino.

Prvi izlet planincev s Tržaške c. 2. je bil po metrih sicer skromen, toda

lep. Še za otroke ne prezahteven, a poučen in škoda, da se ga ni udeležilo še več Iskrašev, saj je večkrat slišati pripombe, da organiziramo samo zahtevne ture.

ZAHVALE INVALIDOV

Zahvaljujem se TOZD Orodjarni, „Iskra“ Kranj, še posebno pobudniku akcije Francu Šenku in predsedniku aktiva invalidov Pavlu Strupiju za denarno in nesebično pomoč za nabavo razgibalnega kolesa, ki mi je neobhodno potrebno za zdravljenje moje težke bolezni. Zdej vem, da med svojimi nekdanjimi sodelavci v Orodjarni nisem pozabljen. Še enkrat — hvala vam!

Jaroslav Šuštaršič

Zahvaljujem se sindikalnemu odboru Elektromehanike, TOZD — TEA, za pozornost in denarno pomoč, v času moje bolezni.

Vera Fajfar

Podpisani se zahvaljujemo aktivu invalidov „Iskre“ v Kranju za izkazano pozornost in darila ob priliki obiska za Mednarodni dan invalidov.

Ana Hudolin, Franja Bakovnik, Jaro Šuštaršič in Andrej Žiberna

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi dragega očeta

LUDVIKA EGARTA

se zahvaljujem sodelavcem in sindikalni organizaciji Iskre v Železnikih za izraze sožalja, poklonjeno cvetje in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Sin Albin

Triglavski smuk za Cmirom

Turni smuk bo 7. in 8. junija v spomin na pokojnega Iskraša Juleta Stojana. Iz Ljubljane se bomo odpravili z avtobusom s Trga osvoboditve (bivši Trg revolucije) v soboto, 7. 6. ob 6. uri. Avtobus se bo med potjo ustavil še pri Remizi, v Šentvidu, v Kranju pri Creini in v Radovljici. Prespali bomo na Kredarici. Prijave sprejema PD Iskra, Prešernova 27, telefon 24-926 do 5. 6. 1975.

Izlet bo vodila Breda Jančar.

Izlet na Grossglockner

Planinska sekcija ISKRA Elektromehanika Kranj organizira skupaj z matičnim društvom dne 7. in 8. junija 1975 planinski izlet na GROSSGLOCKNER. Izlet spada v okvir priprav za vzpon na Mont Blanc, ki bo 20. do 28. julija 1975. Odhod avtobusa iz Kranja bo v soboto, 7. junija, ob 6. uri. Cena prevoza bo 20 din, ostale stroške nosijo udeleženci sami (prenočišče, hrana). Prijave sprejema tov. Štefka Mrak, GPP-ERO, tel.: 2953 do srede 4. junija do 12. ure. Vabljeni!